

Trest domácího vězení jako alternativní forma trestu

Irena Kotalová

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Irena VAŠÍČKOVÁ, DiS.**
Osobní číslo: **H118589**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Trest domácího vězení jako alternativní forma trestu**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách"(IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na fungování PMS (střediska Brno) a na zmapování problematických míst ve výkonu praxe, a to s konkrétním zaměřením na trest domácího vězení. K tomuto náhledu mi poslouží odborná literatura, rozhovory s probačními úředníky a asistenty střediska PMS Brno, statistika evidovaných případů v rámci Jihomoravského kraje, kazuistika případů trestu domácího vězení a dále osobní zkušenosti získané na odborné praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Právní předpisy

- 1) Zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě)
- 2) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- 3) Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- 4) Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)
- 5) Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů

Seznam literatury

- 1) ČÍRTKOVÁ L., VITOUŠOVÁ P., a kol. Pomoc obětem a svědkům trestných činů. Příručka pro pomáhající profese. 1. vyd. Praha: Gradá, 2007. 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2.
- 2) DOUBRAVOVÁ D., OUŘEDNÍČKOVÁ L., ŠTERN P. Příručka pro probaci a mediaci. Praha: Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici ? Institut pro probaci a mediaci, 2001. ISBN 80-902998-0-6.
- 3) DOUBRAVOVÁ D., OUŘEDNÍČKOVÁ L., ŠTERN P. Probace a mediace. Možnost řešení trestných činů. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2.
- 4) SOTOLÁŘ A., PÚRY F., ŠÁMAL P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.
- 5) ŽATECKÁ E. Postavení a úkoly Probační a mediační služby. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2007. 136 s. ISBN 978-80-87071-55-7.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Vítězslav Klusák

Institut mezioborových studií

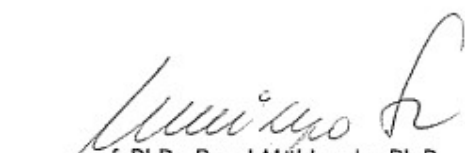
Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2013

V Brně dne 30. listopadu 2011

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. JUDr. Pavel Hungr, CSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Trest domácího vězení jako alternativní forma trestu“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně dne 29.03.2013

Irena Kotalová

ABSTRAKT

Diplomová práce „Trest domácího vězení jako alternativní forma trestu“ v první části pojednává o fungování a činnosti Probační a mediační služby ČR s primárním cílem zmapovat problematika místa v praxi, a to nejenom související s kontrolou trestu domácího vězení, kterou zajišťuje Probační a mediační služba ČR, středisko Brno.

Druhá část této práce je zaměřena na trest domácího vězení, kde jsou mimo jiné uvedeny podmínky pro uložení trestu domácího vězení a připravované zavedení elektronického monitoringu odsouzených k trestu domácího vězení v České republice. V závěru této kapitoly nalezneme komparaci české a slovenské právní úpravy trestu domácího vězení.

V závěru diplomové práce je vyhodnoceno pět kazuistik trestu domácího vězení, které považuji za přínosné v rámci objasnění fungování a nastavení pravidel spolupráce odsouzeného k trestu domácího vězení s probačními pracovníky, které vychází přímo z praxe, a zároveň jsou doplněny o vlastní pohled získaný díky praxi na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno.

Klíčová slova:

Trest domácího vězení, Probační a mediační služba České republiky, alternativní trest, pachatel trestného činu, Probační a mediační služba ČR, středisko Brno, kazuistiky trestu domácího vězení

ABSTRACT

At first, this Thesis “Punishment of house arrest as an alternative form of punishment” deals with functioning and activity of Probation and Mediation Services with mapping problematic spots in practice as a primary focus. It’s not only related to a control of punishment of house arrest, which is secured by Probation and Mediation Services – Brno center.

The second part is focused on a punishment of house arrest, where you can find terms for placing someone under a house arrest. Also, it talks about prepared implementation of electronic monitoring of convicted person to a punishment of house arrest in the Czech

Republic. At the end of this section, we can find comparison of Czech and Slovak legal revision of punishment of house arrest.

In conclusion of this thesis there's an assessment of five case interpretations of punishment of house arrest, which I consider being helpful in clarifying functionality and settings of rules of cooperation of convicted person to punishment of house arrest with probation workers. These outcomes of practices are also completed with one's own view acquired from practice in the Probation and Mediation services Brno center.

Key words:

punishment of house arrest, Probation and Mediation Services in the Czech Republic, alternative form of punishment, convicted person, case interpretations of punishment of house arrest, Probation and Mediation Services – Brno center.

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Vítězslavu Klusákovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, cenné rady a podporu, kterou mi poskytl při vedení mé diplomové práce.

Taktéž bych chtěla poděkovat probačním úředníkům a asistentům Probační a mediační služby střediska Brno za odbornou pomoc, konzultace a zapůjčené materiály, které mi poskytli ke zpracování diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY	12
1.1 ČINNOST PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY	12
1.2 UKOTVENÍ PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY ČR V PRÁVNÍM SYSTÉMU	17
1.3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY, STŘEDISKO BRNO	20
2 TREST DOMÁCÍHO VĚZENÍ	27
2.1 PODMÍNKY ULOŽENÍ TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ.....	34
2.2 ELEKTRONICKÝ MONITORING.....	45
2.3 KOMPARACE ČESKÉ A SLOVENSKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ	52
II. PRAKTICKÁ ČÁST	57
3 KAZUISTIKY	58
3.1 AMNESTIE	81
Tab. 1. Souhrnná statistika počtu případů v Jihomoravském soudním kraji související s prezidentskou amnestií – stav ke dni 31.12.2012	81
3.2 STATISTIKA EVIDOVANÝCH PŘÍPADŮ TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ	83
3.3 SHRNUÍ Z PRAXE K TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ	83
ZÁVĚR	88
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	90
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	97
SEZNAM TABULEK	98
SEZNAM PŘÍLOH	99

ÚVOD

Trest domácího vězení představuje způsob omezení osobní svobody pachatele, za současného ponechání na svobodě, kdy je pachateli umožněno zůstat v domácím prostředí s jeho nejbližším sociálním okolím.

Trest domácího vězení je v dnešní době velice často zmiňován, a to především díky rostoucí medializaci tohoto alternativního trestu zejména v souvislosti s připravovaným výběrovým řízením na dodavatele elektronického monitorování odsouzených k trestu domácího vězení. Vývoj trestní politiky odráží aktuální potřeby naší společnosti – co nejefektivněji pokrýt trestání společensky nežádoucích činů a současně efektivně zajistit kontrolu výkonu trestů. K tomuto účelu byla zřízena instituce Probační a mediační služby ČR zákonem č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě ve znění pozdějších předpisů. Účelem trestu domácího vězení je zachování pozitivních rodinných a pracovních vazeb s důrazem na znovuoobnovení trestným činem narušených sociálních vztahů, včetně nápravy pachatelem způsobené materiální i nemateriální škody. Možnost ve vhodných případech ponechat odsouzeného za zákonem stanovených podmínek v domácím prostředí je zpravidla lepší nejen pro pachatele a jeho nejbližší okolí, ale i pro poškozeného, který tak má větší šanci obdržet plnou a včasnou kompenzaci utrpěné újmy než od pachatele, který by byl sociálně izolován výkonem trestu ve věznicí. K zavedení takového trestu do české legislativy přispělo především ekonomické hledisko - cílem trestu domácího vězení je minimalizovat přeplněnost věznic, posílit ochranu společnosti před opakováním trestné činnosti a do budoucna výrazně snížit náklady na trestní politiku v oblasti vězeňství.

Činnost probačních a mediačních úředníků Probační a mediační služby ČR má úzkou spojitost s praktickým uplatněním znalostí z oboru sociální pedagogiky. Důležitým posláním Probační a mediační služby ČR je prevence kriminality, snižování rizik recidivy, čímž přispívá k ochraně společnosti.

Téma diplomové práce „Trest domácího vězení jako alternativní forma trestu“ jsem si zvolila proto, že mne úzce pojí s mou první pracovní zkušeností, kterou jsem získala na roční absolventské stáži na Probační a mediační službě ČR,

středisku Brno a také na odborné praxi v rámci studia Specializace v pedagogice. Na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno jsem pracovala jako administrativní pracovnice a mimo zpracování spisové agendy jsem byla v každodenním kontaktu s klienty střediska.

Tato práce si klade za cíl charakterizovat fungování Probační a mediační služby ČR, střediska Brno a zmapovat problematická místa v činnosti s konkrétním zaměřením na kontrolu a výkon trestu domácího vězení. K tomuto náhledu mi posloužila odborná literatura, rozhovory s probačními úředníky Probační a mediační služby ČR, střediska Brno, statistiky evidovaných případů trestu domácího vězení Probační a mediační služby ČR, střediska Brno za rok 2012, statistiky evidovaných případů trestu domácího vězení Jihomoravského kraje za rok 2012, kazuistiky případů trestu domácího vězení a dále již uvedené osobní zkušenosti získané na absolventské stáži a odborné praxi.

V první kapitole se budu věnovat vybraným probačním a mediačním činnostem a Probační a mediační službě ČR. První kapitola bude ukončena shrnutím poznatků z praxe na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno.

Ve druhé kapitole se budu velmi podrobně věnovat samotnému trestu domácího vězení. Po seznámení se s restorativní justicí se práce zaměří na objasnění podmínek uložení tohoto alternativního trestu a podíváme se také na připravované výběrové řízení na elektronický monitoring odsouzených k trestu domácího vězení v České republice. Závěr druhé kapitoly bude věnován komparaci české a slovenské právní úpravy trestu domácího vězení.

V závěru diplomové práce vyhodnotím pět kazuistik trestu domácího vězení, se kterými jsem se během praxe na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno setkala, a které považuji za přínosné v rámci objasnění problematiky fungování tohoto alternativního trestu v praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

1.1 Činnost Probační a mediační služby České republiky

Kapitola o činnosti Probační a mediační služby České republiky se ve stručnosti zaměří na objasnění pojmu probace v trestním řízení, kam spadá i výkon a kontrola trestu domácího vězení. V úvodu této kapitoly se seznámíme i s dalšími vybranými probačními a mediačními činnostmi - probačním dohledem, parolí¹ a mediací v trestním řízení.

Primárním cílem této části práce je zmapovat problematika místa v praxi nejenom související s kontrolou trestu domácího vězení na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno, ale také s cílem poskytnout ucelený náhled na další činnosti, které Probační a mediační služba České republiky v rámci své působnosti vykonává.

Probace je slovo odvozené z latinského *probare* a znamená zkoušení, ověřování. Podle § 2 odst. 1 zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě ČR ve znění pozdějších předpisů se probací rozumí: „*Organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným (dále jen "obviněný"), kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.*“²

Probace je nejenom organizace probačních služeb, ale také dohled nad pachateli, který je vykonávaný ve společnosti. Probačními činnostmi jsou vytvářeny předpoklady k tomu, aby věc mohla být ve vhodných případech projednána v některém ze zvláštních druhů trestního řízení, nebo aby mohl být uložen a vykonán trest nespojený s odnětím svobody, anebo aby vazba byla nahrazena jiným opatřením.³ Probační a mediační služba

---

¹ neboli podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

² § 2 odst. 1 zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě ve znění pozdějších předpisů

³ Probačními a mediačními činnostmi jsou vytvářeny podmínky pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání, pro schválení narovnání, pro uzavření dohody o narovnání. Pracovníci probační a mediační služby vykonávají dohled nad chováním obviněných při nahrazení vazby probačním dohledem, vykonávají dohled nad chováním obviněných v případech, kdy byl dohled uložen, sledují a kontrolují obviněné v

sovu činností usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení následků spojených s trestnou činností, současně organizuje a zajišťuje efektivní výkon alternativních trestů a opatření. Probačními pracovníky jsou obviněným poskytována odborná vedení a pomoc, sledují a kontrolují jejich chování a spolupracují s rodinným a sociálním prostředím, ve kterém obvinění žijí a pracují, s cílem, aby v budoucnu vedli řádný život. Důraz je kladen především na ochranu společnosti, zájmy poškozených a prevenci kriminality.⁴

Ve stručnosti k vybraným probačním činnostem

Probační dohled

V trestní praxi je probační dohled ukládán obviněnému nebo odsouzenému, pokud státní zástupce nebo soudce považuje za účelné sledovat a kontrolovat po určitou dobu chování pachatele. Současně s dohledem jsou odsouzenému⁵ obvykle také uloženy i přiměřené omezení nebo povinnosti, a to například, aby se podrobil léčbě závislosti na omamných a psychotropních látkách, která není ochranným léčením, nebo aby se zdržel her na hracích automatech. Výkon dohledu je zajišťován Probační a mediační službou ČR. Probační úředník během zkušební doby kontroluje vedení řádného života klienta, plnění uložených přiměřených povinností a omezení a poskytuje mu také nezbytnou pomoc při řešení otázek, na které klient svými vlastními silami nestačí. Probační úředník poskytuje také kontakty na organizace, které mohou klientovi pomoci při hledání bydlení či zaměstnání a motivuje klienta k řešení problémů souvisejících s trestnou činností.⁶ Dohled probíhá zejména formou osobních konzultací probačního úředníka s klientem. Probační úředník tedy svou činností pomáhá klientovi vytvářet podmínky pro reintegraci do společnosti.⁷

---

průběhu zkušební doby, kontrolují výkon dalších trestů nespojených s odnětím svobody, sledují výkon ochranných opatření, sledují a kontrolují chování odsouzených v průběhu zkušební doby v případech, kdy bylo rozhodnuto o podmíněném propuštění odsouzených z výkonu trestu odnětí svobody (viz §4 zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě ve znění pozdějších předpisů)

⁴ Metodický postup střediska Probační a mediační služby ČR v rámci přípravného řízení a řízení před soudem: Probační a mediační služba ČR, 2003.

⁵ obviněnému

⁶ včetně náhrady škody a urovnání konfliktů s poškozeným

⁷ Probace [online]. Praha : pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 27.03.2013]. Dostupné na [www<http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz)

Parole

Parole – vychází z francouzského *je donn ma parole* neboli „dávám své slovo“. V justici představuje parole trestněprávní institut – podmíněné propuštění, kterým se mění podoba trestu z trestu vykonávaného ve vězení na trest vykonávaný na svobodě za splnění zákonem stanovených podmínek. Pro příklad uvedu pouze dvě zákonné varianty podmíněného propuštění z vězení z řady možných, které souvisejí s trestem domácího vězení nebo jeho obdobou.

Pachatel odsouzený za přečin má právo před výkonem jedné třetiny či poloviny trestu požádat si o podmíněné propuštění z vězení jestliže prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba a k žádosti připojí kladné stanovisko ředitel věznice. Soud zároveň při podmíněném propuštění u takového pachatele stanoví zkušební dobu až na tři roky. Zkušební doba počíná podmíněným propuštěním odsouzeného na svobodu. Soud může uložit odsouzenému dohled probačního úředníka a současně mu může uložit přiměřené povinnosti a omezení (například aby neužíval alkohol a omamné a psychotropní látky). Soudem dále může být uložena jedna z těchto možností – a to buď, aby se odsouzený ve zkušební době zdržoval ve stanoveném čase ve svém obydlí nebo jeho části (maximálně na 1 rok)⁸, nebo aby vykonal práce ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí v rozsahu od 50 do 200 hodin, anebo aby uhradil peněžní částku na pomoc obětem trestné činnosti na účet soudu ve výši od 2.000,- Kč až do 10.000.000,- Kč.⁹

Další variantou podmíněného propuštění je přeměna trestu v trest domácího vězení po výkonu poloviny trestu. Pachatel odsouzený za přečin má právo po výkonu poloviny trestu požádat si o podmíněné propuštění z vězení za podmínky slibu,¹⁰ že bude doma v soudem určenou dobu, jestliže prokázal svým chováním a plněním svých povinností polepšení a lze-li očekávat, že po přeměně povede řádný život. Soudem mohou být dále uloženy odsouzenému přiměřené povinnosti a omezení. Zbytek trestu se přemění do domácího vězení tak, že jeden den ve vězení je roven jednomu dni trestu domácího vězení. Odsouzený se zároveň spolupodílí na financování nákladů trestu domácího vězení -

---

⁸ Obdoba trestu domácího vězení

⁹ § 88 trestního zákona č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ „dá své slovo“

za 1 den, ve kterém odsouzený vykonal alespoň zčásti předmětný trest domácího vězení, zaplatí 50,- Kč.¹¹

Odsouzený, který je ve výkonu trestu odnětí svobody, může po poradě s odborným pracovníkem věznice¹² dospět k závěru, že v jeho případě je pravděpodobné, že mu soudem při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody bude uložen dohled anebo další přiměřené omezení a povinnosti. V takovémto případě je vhodné navázat spolupráci se střediskem Probační a mediační služby ČR. Odborný personál věznice je o činnosti Probační a mediační služby ČR dobře informován a může odsouzenému pomoci s vyplněním formuláře – „Podnět k zahájení spolupráce s Probační a mediační službou ČR“, který je následně odeslán na příslušné středisko Probační a mediační služby ČR. Z časových důvodů je žádoucí, aby příslušné středisko Probační a mediační služby ČR obdrželo vyplněný formulář nejpozději 3 měsíce před termínem podání žádosti o podmíněné propuštění, jelikož zpráva od probačního pracovníka může být pro soud užitečná při rozhodování o žádosti o podmíněné propuštění. Odsouzený by měl rovněž středisko Probační a mediační služby ČR informovat o tom, kdy byla jeho žádost o podmíněném propuštění na soud podána. Probační pracovník před první konzultací vychází z dodaných informací od pachatele, seznámí se s osobní kartou odsouzeného, spisovou dokumentací a dalšími materiály vedenými věznicí. Při první konzultaci jsou s odsouzeným dojednány rámcové podmínky spolupráce a konkrétní postupy ve věci. Odsouzený si může sám vyžádat potvrzení o zaměstnání, o ubytování, v dalších věcech mu mohou být nápomocni odborní pracovníci věznice. V případě potřeby může probační pracovník navázat spolupráci s příslušným střediskem Probační a mediační služby ČR podle místa, kde bude odsouzený po podmíněném propuštění bydlet. Na základě objektivního posouzení odsouzeného a získaných informací vypracuje probační pracovník „Stanovisko Probační a mediační služby ČR k žádosti o podmíněné propuštění“. Toto stanovisko kromě analýzy a shrnutí informací týkajících se odsouzeného obsahuje i shrnutí rizik v souvislosti s trestnou činností, které se odsouzený dopustil, včetně doporučení opatření k jejich snížení a prevenci. Se stanoviskem je odsouzený před podáním na soud seznámen a má možnost se k němu vyjádřit. Stanovisko probačního

---

¹¹ V obou případech je nebytné, aby odsouzený po podmíněném propuštění disponoval bydlištěm, kde bude Probační a mediační službou ČR kontrolován.

¹² vychovatel, sociální pracovník nebo jiný odborný zaměstnanec oddělení výkonu trestu

pracovníka je spolu s hodnocením věznice, případě s vyjádřením odsouzeného, poskytnuto soudu jako podklad pro projednání žádosti o podmíněné propuštění.¹³

Mediace

Jedním z nástrojů řešení trestného činu a jeho následků mezi pachatelem a poškozeným je možnost mimosoudního řešení konfliktu neboli *mediace*. V trestním řízení se mediací rozumí mimosoudní zprostředkování řešení trestního konfliktu mezi poškozeným a pachatelem (obětí a obviněným), za účasti třetí osoby – mediátora, který vede mediaci a současně zaujímá vstřícný a vyvážený postoj k oběma stranám a napomáhá jim nalézt řešení, nejen v oblasti náhrady škody, ale i vysvětlení, proč k trestnému činu došlo. Podnět k činnosti přichází od policejního orgánu, státního zastupitelství nebo od soudu, středisko Probační a mediační služby ČR rovněž může kontaktovat pachatel nebo poškozený. Mediace má široké uplatnění v trestní justici v přípravném řízení i v řízení před soudem, je poskytována Probační a mediační službou ČR, je bezplatná, dobrovolná a může se uskutečnit pouze se souhlasem pachatele a poškozeného. Mediace nabízí poškozenému možnost pochopení situace a okolností a zvyšuje pravděpodobnost rychlé náhrady škody. Pachateli účast na mediaci umožňuje vyjádřit omluvu, vysvětlit své jednání a hledat reálné možnosti, jak odčinit důsledky spáchaného trestného činu. Oběma stranám se tedy nabízí možnost jak vyjádřit své pocity, potřeby a očekávání, které vznikly v souvislosti s trestnou činností. Mediace také umožňuje poškozenému a obviněnému domluvit se na přijatelném způsobu náhrady škody, kdy smyslem je odstranit způsobenou újmu. Společnému setkání obvykle předcházejí individuální jednání s pachatelem a poškozeným. Obě strany jsou přizvány k účasti na mediaci a je jen na jejich zvážení, zda této možnosti využijí. Mediační jednání může vyústit ve společnou dohodu o urovnání konfliktu a náhradě škody obou stran. V případě, že zájem na setkání má pouze jedna ze stran, nelze pokračovat v přípravách společného setkání, a tak jsou probačním pracovníkem hledány jiné možnosti k odstranění způsobené újmy. Výsledkem může být dohoda mezi oběma stranami, avšak uzavřená zprostředkovaně, tedy bez společného setkání pachatele a poškozeného. Mediace je provázaná s trestním řízením, výstupy z mediace slouží jako podklad

---

¹³ Informační leták Probační a mediační služby ČR – Parole: Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

pro rozhodování státního zástupce nebo soudce a její výsledky mohou být v trestním řízení zohledněny.¹⁴

I přes značné úsilí probačních pracovníků se mediace v praxi realizuje v relativně malém množství, důvodem může být neinformovanost veřejnosti, ale i policie a advokátů, nezájem poškozeného zúčastnit se společného setkání či obava z následné pomsty. Vzít řešení sporu do vlastních rukou a aktivně vstoupit do celého procesu může u pachatele i poškozeného vyvolat určitou nejistotu, což je v některých případech důvodem odmítnutí nabízené mediace. Obvykle zde hraje roli i přílišné spoléhání na systém, úřad či stát a „vyšší autoritu“, která rozhodne i bez jejich aktivní účasti. Naopak pachatel je ve většině případů ochoten se mediace účastnit, jelikož si uvědomuje nebezpečí, které pro něho trestní řízení a hrozící sankce představuje. Mezi případy vhodné pro mediaci můžeme zařadit trestné činy spáchané prvopachatelem nebo mladistvým. Konfrontace s následky trestného činu, přímé setkání s obětí a náprava způsobené újmy mohou mít na tyto pachatele hluboký výchovný dopad, čímž se může výrazně snížit riziko opakování trestné činnosti. U těchto pachatelů lze také předpokládat upřímnou snahu po nápravě a odstranění způsobné újmy. Touto možností jim je nabídnuta šance svůj prohřešek odčinit.

Podle § 2 odst. 2 zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě ČR ve znění pozdějších předpisů se mediací rozumí: „*Mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediace lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.*“¹⁵

1.2 Ukotvení Probační a mediační služby ČR v právním systému

Probační a mediační služba České republiky byla zřízena na základě zákona č. 257/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů s účinností od 01. 01. 2001, přičemž působí v širokém rámci trestního řízení. Hlavním úkolem Probační a mediační služby ČR je přispívat prostřednictvím probace a mediace k naplňování trestní spravedlnosti

---

¹⁴ Informační leták Probační a mediační služby ČR – Mediace

¹⁵ § 2 odst. 2 zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě ve znění pozdějších předpisů

v rozsahu stanovené tímto zákonem a dalšími zvláštními zákony. K těm nejdůležitějším zákonům mimo výše uvedený řadíme zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

Zřízením Probační a mediační služby ČR byly do trestní politiky vneseny výrazné prvky restorativní justice zejména v oblasti komunitních sankcí a opatření. Snahou zákonodárce bylo snížit počet osob ve výkonu trestu, účinně předcházet kriminalitě, snížit rizika opakování trestné činnosti, motivovat pachatele k nápravě trestného činu a vést pachatele k životu v souladu se zákonem. Při řešení trestné činnosti bylo také snahou účinněji chránit společnost před kriminalitou a zohlednit potřeby a zájmy obětí trestné činnosti.

Zákonem o Probační a mediační službě ČR byl vytvořen předpoklad k tomu, aby věc mohla být ve vhodných případech projednána v některém ze zvláštních druhů trestního řízení, nebo aby mohl být uložen a vykonán trest nespojený s odnětím svobody, anebo aby vazba byla nahrazena jiným opatřením.¹⁶

Pro realizaci alternativních trestů v praxi je nezbytností funkční, materiálně, organizačně, finančně a personálně zajištěná Probační a mediační služba ČR s celostátní působností. Fungování Probační a mediační služby ČR s určitou nezávislostí je zákonem zajištěno ve všech soudních okresech, se samostatným vedením, s vymezenými vztahy vůči orgánům činným v trestním řízení a ministerstvu spravedlnosti.¹⁷ Probační a mediační služba ČR je organizační složkou státu a jménem státu jedná v rozsahu působnosti dané zákonem. Sídlo ředitelství Probační a mediační služby ČR je v Praze. V čele Probační a mediační služby ČR stojí ředitel, který jedná jejím jménem. Ředitel Probační a mediační služby ČR je jmenovaný a odvolávaný ministrem spravedlnosti. Nad činností Probační a mediační služby ČR vykonává dohled ministerstvo spravedlnosti. Poradním orgánem ministra je Rada pro probaci a mediaci. Probační a mediační služba ČR je členěna

---

¹⁶ viz probační činnosti

¹⁷ DOUBRAVOVÁ D., OUŘEDNÍČKOVÁ L., ŠTERN P. *Probace a mediace. Možnost řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. s. 38.

na ředitelství, 74 středisek a několik pověřených pracovišť, která působí v sídlech okresních nebo na roveň jim postavených městských nebo obvodních soudů.¹⁸ Za řádný chod středisek Probační a mediační služby ČR v regionu je odpovědný regionální vedoucí. Za jednotlivá střediska jsou odpovědní vedoucí středisek. Regionální vedoucí je přímým nadřízeným vedoucím středisek, která spadají do jeho regionu. Tato střediska nejsou samostatnými účetními jednotkami a nemají právní subjektivitu. Střediska se mohou členit na specializovaná - odborná oddělení. Středisko řídí vedoucí, který organizuje a kontroluje práci střediska, metodicky vede činnosti probačních úředníků a asistentů. Vedoucí střediska je jmenován a odvoláván na návrh ředitele a po projednání Radou pro probaci a mediaci ministrem spravedlnosti. Střediska Probační a mediační služby ČR provádí úkony probace a mediace a dále plní úkoly v trestním řízení a vykonávají oprávnění, která jsou vymezená v trestním zákoně, trestním řádu, zákoně o Probační a mediační službě, zákoně o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a v dalších zákonech.¹⁹

Úkolem Probační a mediační služby ČR je připravit a zajistit pro orgány činné v trestním řízení²⁰ potřebné podmínky pro uložení některých z alternativních sankcí, opatření nebo odklonů v trestním řízení pro mladistvé i dospělé pachatele. Klíčovou oblastí pro působení Probační a mediační služby ČR je přípravné trestní řízení a řízení před soudem. Alternativní tresty a opatření mají být nejen ukládány a řádně kontrolovány, ale je také třeba jejich aplikaci řádně připravit a shromáždit pro soudce a státní zástupce relevantní informace k této aplikaci potřebné.²¹

Tři základní pilíře Probační a mediační služby ČR jsou:

- › integrace pachatele,
- › participace poškozeného,
- › ochrana společnosti.

---

¹⁸ DOUBRAVOVÁ D., OUŘEDNÍČKOVÁ L., ŠTERN P. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha: Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici – Institut pro probaci a mediaci, 2001. s. 2. C2.

¹⁹ Statut Probační a mediační služby [online]. Praha : pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 23.03.2013]. Dostupné na [www <http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz)

²⁰ státní zástupce, policii, soudce

²¹ informace o pachatelích, obětech, vyhodnocených rizicích a dalších dopadech trestné činnosti

Profil probačního úředníka a asistenta

Odborné činnosti vykonávají probační úředníci a asistenti, kteří musejí k výkonu funkce splnit náročné vzdělávací a kvalifikační požadavky. Probační úředník musí mít vysokoškolské vzdělání v magisterském programu se společenskovědním zaměřením. Pro výkon funkce probačního úředníka je kvalifikačním předpokladem absolvování kvalifikačního vzdělávacího programu, který je zakončen odbornou zkouškou. Tento kvalifikační program zahrnuje jednak teoretickou výuku, ale také praktickou přípravu v oblasti práva, společenských disciplín, komunikačních dovedností a sociální práce. Probační asistent musí mít středoškolské vzdělání ve společenskovědní oblasti, minimální věk 21 let. Probační asistent pro výkon funkce musí absolvovat specializační kurz a další odborná vzdělávání. Probační úředníci a asistenti musí být způsobilí k právním úkonům, bezúhonní a během výkonu zaměstnání se musí dále vzdělávat a prohlubovat si své odborné znalosti.²² Díky specializaci jednotlivých oddělení se probační úředníci a asistenti stávají odborníky ve svém oboru. Z vlastní zkušenosti během pracovní stáže mohou potvrdit, že o vzdělávání je mezi probačními úředníky a asistenty zájem, protože si tímto způsobem rozšiřují své profesní dovednosti.²³

1.3 Probační a mediační služba České republiky, středisko Brno

Město Brno je rozlohou i počtem obyvatel²⁴ druhým největším městem České republiky a současně centrem Jihomoravského kraje. Je nejen významným centrem soudní moci – sídlí zde Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud i Nejvyšší státní zastupitelství - ale i administrativním centrem, protože jsou zde umístěny státní orgány s celostátní kontrolní působností a další neméně důležité instituce. Město Brno je významným střediskem vysokého školství s více než 89 000 studenty. Nemalou výhodou jihomoravského krajského města je vynikající dopravní dostupnost a především strategická poloha evropských silničních a železničních dálkových tras, které jsou důležitými tepnami spojujícími celou Evropu.

---

²² absolvují školení, kurzy, semináře, přednášky

²³ Statut Probační a mediační služby [online]. Praha: pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 23. 03. 2013]. Dostupné na [www http://www.pmscr.cz](http://www.pmscr.cz)

²⁴ přibližně 380 000 obyvatel, s regionální sídelní aglomerací pak přibližně 780 000 obyvatel

Probační a mediační služba ČR, středisko Brno je pověřeno k výkonu své činnosti pro dva soudní okresy; pro okres Brno-město a Brno-venkov. Pod činnost střediska Probační a mediační služby ČR Brno podle umístění spadají i dvě věznice - Věznice Kuřim a Vazební věznice Brno. Na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno je zaměstnáno pouze 14 probačních úředníků/asistentů. Z výše uvedeného se domnívám, že takovýto nízký počet zaměstnanců není dostačující pro pokrytí a důkladné zajištění probačních a mediačních činností takto vytížené krajské aglomerace. Probační a mediační služba ČR, středisko Brno je jedno z nejvíce vytížených středisek Probační a mediační služby ČR z celé republiky. Aktuální stav k 25. 2. 2013 je 1.717 všech evidovaných případů, tj. průměr spisové agendy na jednoho pracovníka je 132 případů.²⁵

Z praxe na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno

Probační a mediační služba ČR, středisko Brno sídlí v budově Krajského státního zastupitelství v Brně na Moravském náměstí číslo 2. Na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno je zaměstnáno 10 probačních úředníků a 4 probační asistenti. Současný vedoucí střediska Probační a mediační služby ČR v Brně zároveň vykonává funkci zástupce regionálního vedoucího pro Jihomoravský soudní kraj.

V rámci činností Probační a mediační služby ČR je středisko Brno rozděleno na specializovaná oddělení, kdy za jejich chod odpovídají vedoucí oddělení:

- › Oddělení mediačních činností a probačních činností pro mládež,
- › Oddělení probačních činností pro dospělé,
- › Oddělení výkonu trestu obecně prospěšných prací a trestu domácího vězení.

Na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno dlouhodobě pracují zkušení zaměstnanci, kteří odvádějí i přes velké vytížení profesionální práci. Novým pracovníkům je naopak věnována ze strany vedení maximální pozornost, ti díky pomoci svých zkušených kolegů získají poměrně rychle potřebné znalosti ke své práci. Specializací jednotlivých oddělení se stávají pracovníci Probační a mediační služby, střediska Brno odborníky ve svém oboru. Na jednotlivých odděleních střediska jsou zavedeny pravidelné

---

²⁵ počítáno na 13 probačních úředníků/asistentů.

porady, kde je značná část věnována odborné činnosti, samozřejmostí jsou pak porady za účasti celého střediska Probační a mediační služby ČR, Brno. Pro pracovníky Probační a mediační služby ČR jsou také třikrát v roce vždy na jeden den pořádány případové supervize, kde jsou pracovníci různých středisek v rámci kraje rozděleni do několika menších skupin. V případě akutního problému mohou požádat o individuální supervizi. Při řešení problémů se rovněž mohou obrátit na zkušenějšího kolegu či vedoucího oddělení nebo střediska, jedná se o tzv. intervizi. Problém s případem mohou také řešit společně na poradách, kde je tomu věnován prostor. Z mého pohledu velice kladně hodnotím tuto týmovou spolupráci, avšak domnívám se, že by odborné supervize pro pracovníky mohly být realizovány častěji.

Dlouhodobou záležitostí Probační a mediační služby ČR, střediska Brno je nedostatečná personální kapacita. Pracovníci střediska by uvítali další personální posílení. Jistou posilou jsou pro Probační a mediační službu ČR, středisko Brno praktikanti z vysokých škol, kteří v rámci svého studia především z humanitních či sociálních oborů zde získávají potřebnou školní praxi. Ovšem jistá pomoc pro probační úředníky to bývá jen v případě, že je praxe pro tyto studenty dlouhodobá. Ministerstvo práce a sociálních věcí zajišťovalo v rámci projektu pro získání praxe pro absolventy středních škol personální posílení státních úřadů, kde tito absolventi středních škol ihned po ukončení studia získávali jednoroční praxi ve státní správě, přičemž jejich mzda byla hrazena z grantu, který ministerstvo na tento projekt získalo. První dva stážisté zaměstnaní na hlavní pracovní poměr získali své první pracovní zkušenosti na středisku Probační a mediační služby ČR, Brno v roce 2003. Náplň práce stážistů byla mimo jiné evidence kompletní spisové agendy, evidence rejstříků, vyřizování korespondence se soudy, státním zastupitelstvím, orgány činnými v trestním řízení, příprava podkladů k poradám střediska, správa sekretariátu a další administrativní činnosti. Probační úředníci byli s prací stážistů spokojeni, jejich práce velmi výrazně odlehčila středisku v administrativním zatížení. Nicméně v listopadu roku 2012 byl tento projekt ministerstva z finančních důvodů ukončen, a tak rozsáhlou práci sekretariátu museli převzít a mezi sebe si kromě již své dosavadní práce rozdělit dva probační úředníci, což mělo za následek další navýšení počtu klientů v přepočtu na jednoho pracovníka. Pracovníci Probační a mediační služby ČR, střediska Brno tak musí velmi důkladně zvažovat, komu bude věnována intenzivnější pozornost. Praxe ukazuje, že pachatele závažné trestné činnosti nelze jednoznačně označit

za rizikovější a hodné větší pozornosti. Intenzitu spolupráce ovlivňuje řada dalších faktorů, jako je aktuální životní situace pachatele a od toho odvislá míra rizika recidivy. Na Probační a mediační službu ČR, středisko Brno připadne více než 1/3 všech případů v rámci celého Jihomoravského kraje, je tedy jedním z nejvytíženějších středisek z celé České republiky. Považuji za vysoce pravděpodobné, že přetěžování pracovníků může vést k tomu, že z nedostatku času mohou být jednotlivé případy vykonávány pouze formálně a nemusí jim být věnována dostatečná pozornost. V dohledné době se však nepočítá s personálním posílením na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno.

Probační úředníci a asistenti často klientům sdělují pro ně nepříjemné informace, řada pachatelů trpí poruchami osobnosti. Je třeba si uvědomit, že řada pachatelů spadá do kategorie rizikových klientů, což znamená, že je velmi vysoká pravděpodobnost, že tito klienti mohou mít u sebe zbraně. Je třeba si také uvědomit, že tresty domácího vězení jsou kontrolovány v místě bydliště odsouzeného namátkově, několikrát do týdne i ve večerních hodinách, přičemž se ne vždy jedná o bezproblémovou a bezpečnou lokalitu.

Protože probační úředníci a asistenti pracují s pachateli závažných trestných činů, dobrovolně absolvovali kurz sebeobrany, kde jim byly ukázány základní prvky sebeobrany pro případ napadení. Tento kurz je pro zájemce opakován. Na pracovišti mají probační pracovníci bezpečnostní tlačítka, která v případě potřeby spustí hlasitý alarm a na pomoc přispěchají kolegové. Budova, kde sídlí středisko Probační a mediační služba ČR, středisko Brno však nedisponuje žádným bezpečnostním rámem, v případě akutní potřeby mohou probační úředníci na pomoc přivolat Justiční stráž, která střeží soudní budovy v blízkém okolí.

Probační úředníci jsou odpovědní nejen za průběh dohledu nad výkonem trestu, ale také mají dohlížet i na to, aby klienti vedli řádný život a nepáchali další trestnou činnost. Praxe probačních úředníků ukázala, že se velmi často nedozvěděli o zahájení dalšího trestního stíhání jejich klientů. Klient se na jednání s probačním úředníkem často opomněl zmínit o takto závažném porušení podmínek stanovených v rozhodnutí soudu. Když už se o této skutečnosti probační úředník dozvěděl, bývalo to se značným zpožděním nebo dokonce se k němu tato informace dostala jen zcela náhodně, např. zajímala-li se o jejich klienta policie z důvodu dalšího spáchání trestného činu.

Pro obviněného platí presumpce nevinny, ale probační úředník musí reagovat na aktuální stav a tento s klientem řešit. Jelikož probační úředníci neměli přístup k takto zásadním informacím důležitým pro hodnocení klientů, o nápravu tohoto stavu velmi dlouho usilovali. Řešení se nabízelo v podobě přístupu do Centrální evidence stíhaných osob, tedy evidence zahájených a doposud neskončených trestních stíhání, do které měly ze zákona přístup pouze orgány činné v trestním řízení (dále OČTŘ). Teprve změnou zákona byl přístup do evidence stíhaných osob Probační a mediační službě ČR umožněn. Přístup do tohoto registru, nezbytného pro probační činnost a objektivní hodnocení vedení řádného života klientů, mají probační úředníci zpřístupněn teprve od července roku 2012.

Dalším přístupným rejstříkem pro potřebu práce probačních úředníků je evidence rejstříku trestů, kdy si mohou prostřednictvím dálkového přístupu vyhotovit opis z rejstříku trestů pachatele, aniž by jim tento výpis, tak jak tomu bylo dříve, musel vyhotovovat soud. Telefonickým dotazem na Centrální evidenci vězňů mohou probační pracovníci zjistit, zda se jejich klient nenachází ve výkonu trestu odnětí svobody anebo zda do výkonu trestu nemá v nejbližší době nastoupit. Přístup do Centrální evidence vězňů by měl být pro probační pracovníky zpřístupněn od dubna roku 2013 v elektronické podobě prostřednictvím dálkového přístupu.

Středisko Probační a mediační služby Brno je dislokováno ve druhém největším městě v České republice a díky tomu mají probační pracovníci možnost klientům nabídnout a zprostředkovat kontakt na kvalitní odborníky podle jejich potřeb. V Brně je široká síť odborníků poskytujících specializované služby, se kterými Probační a mediační služba ČR, středisko Brno úzce spolupracuje a udržuje kontakt. Jedná se např. o kurátory, psychology, psychiatry, centra pro lidi bez domova, protialkoholické poradny, střediska pro drogově závislé, sexuologická oddělení, poradny pro oběti trestného činu, atd. Tyto služby a kontakty jsou klienty střediska Probační a mediační služby Brno často využívány. Nejen v souvislosti s přijetím nového zákona č. 45/2013 Sb. ze dne 30. 01. 2013 (s účinností od července roku 2013) o obětech trestných činů a o změně některých zákonů poskytuje Probační a mediační služba ČR právní informace také obětem trestných činů.

Spolupráce Probační a mediační služby ČR, střediska Brno s OČTŘ je na dobré úrovni. Vedení střediska Brno udržuje pravidelný kontakt na nejvyšší úrovni s Policií ČR Územním odborem Brno-město a Brno-venkov, Okresním státním zastupitelstvím Brno-město a Brno-venkov a se soudci Okresních soudů Brno-město a Brno-venkov. Pracovníci Probační a mediační služby ČR v jednotlivých případech konzultují s OČTŘ postupy ve věci. Probační pracovníci především velmi dobře hodnotí spolupráci s policií, která se aktivně podílí na případech v přípravném řízení, která vyhodnocuje a doporučí některé případy například vhodné k mediaci anebo narovnání. Ačkoliv policii ke spolupráci nezavazuje žádný předpis, policie s Probační a mediační službou ČR, střediskem Brno spolupracuje v rámci kontroly trestu domácího vězení. Jakmile má odsouzený nařízený trest domácího vězení, probační úředník o tomto podává zprávu vedoucímu příslušného obvodního oddělení policie podle místa, kde má odsouzený trest domácího vězení vykonávat. V této zprávě je kromě místa výkonu trestu domácího vězení rovněž uvedena doba, kdy má trest domácího vězení nařízen. V případě, že policie náhodně a namátkově kontroluje odsouzeného na ulici v době, kdy má tento nařízený trest vykonávat, podává o tomto porušení zprávu probačnímu úředníkovi, který na porušení podmínek odsouzeného reaguje a vyžádá si od klienta zdůvodnění a vysvětlení absence.²⁶ Pokud probační úředník vyhodnotí tuto absenci jako neodůvodněnou, podává o tomto zprávu soudu. Takto nastavenou spolupráci Probační a mediační služby ČR, střediska Brno s obvodními odděleními Policie ČR v Brně z mého pohledu hodnotím velmi pozitivně, jelikož se probační úředník může dozvědět o případném porušení podmínek výkonu trestu domácího vězení. Takovýto příklad spolupráce by měl a mohl být nastaven v celé republice. Probační a mediační služba ČR, středisko Brno a obvodní oddělení Policie ČR Brno by mohly být pro ostatní příkladem.

Probační pracovníci spolupracují především se soudy, jelikož tyto je k probačním činnostem pověřují. Soudy jsou pravidelně informovány o spolupráci klienta s Probační a mediační službou ČR prostřednictvím zpráv. Nerespektuje-li klient i přes upozornění pravidla spolupráce, opakovaně nebo závažně porušuje podmínky stanovené v rozhodnutí soudu, je o tomto jednání soud informován. Soudce může nařídit ve věci veřejné zasedání

---

²⁶ Příklad této spolupráce přímo v praxi je uveden v kazuistice č. 5 trestu domácího vězení u odsouzené Radky

nebo vyzvat odsouzeného dopisem k obnovení spolupráce a upozornit ho tak na možná rizika neplnění povinností a podmínek trestu.

Díky své pracovní zkušenosti na středisku Probační a mediační služby Brno jsem měla možnost poznat fungování restorativní politiky v praxi.

2 TREST DOMÁCÍHO VĚZENÍ

Pojem trest jako takový trestní zákoník nezná, ale z jeho funkce se dá význam tohoto pojmu dovodit. Podle § 36 zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku, ve znění pozdějších změn a doplnění, zákon rozlišuje dva druhy trestních sankcí, a to tresty a ochranná opatření. Trestné činy se dále dělí na přečiny a zločiny. Podle § 37 odst. 2 trestního zákoníku nelze pachateli uložit nepřiměřené trestní sankce s tím, že zároveň platí, že výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost.

Trest je tedy následkem toho, že se určitý subjekt choval protiprávně, za což musí nést následek v podobě trestu, který je určitou formou represe subjektu, který se choval v rozporu s právem, a to za účelem ochrany společnosti před budoucím možným podobným chováním a samozřejmě nemalou jeho výchovnou rolí, která působí nejen proti pachateli stíženého represí, ale i vůči celé společnosti, a má takto nemalý preventivní dopad. Podstata trestu tedy spočívá v tom, že pachatel je stížen újmou, kterou může uložit pouze soud, a která má přivést pachatele trestného činu k jeho nápravě, zabránit mu v tom, aby pokračoval v podobné nebo jinak nebezpečné a pro společnost nežádoucí činnosti, chránit společnost před tímto jednáním a vychovávat pachatele k tomu, aby napříště ke stejnému jednání nedocházelo. Trest je tedy újma, kterou může být stížen jen pachatel trestného činu, jen v případě, že je prokázána vina pachatele, může být uložen jen soudem a jen v rámci řízení, které zákon přesně definuje, a může být uložen jen takový trest, který zákon zná, a který je v něm také popsán.²⁷

Výčet druhů trestů u dospělých je podle § 52 odst. 1 trestního zákoníku následující:

- a) odnětí svobody
- b) domácí vězení
- c) obecně prospěšné práce
- d) propadnutí majetku
- e) peněžitý trest

---

²⁷ JELÍNEK, J. a kol: *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, s 347-360.

- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- g) zákaz činnosti
- h) zákaz pobytu
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- j) ztráta čestných titulů nebo vyznamenání
- k) ztráta vojenské hodnosti
- l) vyhoštění

Současná právní úprava tedy vymezuje celkem 12 druhů trestů, které může soud uložit za spáchané trestné činy. Účelem trestu je ochrana společnosti před pachateli trestných činů, která je nejdůležitějším cílem trestu, zabránění odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti, vychování odsouzeného k tomu, aby vedl řádný život, a v neposlední řadě generálně-preventivní účinek trestu (tj. výchovné působení na ostatní členy společnosti)²⁸.

V ustanovení § 52 trestního zákoníku je realizována velmi důležitá zásada právního státu, která je rovněž vyjádřena v článku 39 Listiny základních práv a svobod, podle níž jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest či jaké jiné újmy na právech nebo majetku lze za spáchání trestného činu uložit. Tuto ústavní zásadu přejímá trestní zákoník. Trestní sankce lze ukládat jen na základě trestního zákona, jímž se rozumí trestní zákoník č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů a zákon soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Za trestný čin je možné uložit jen ty druhy trestů, které jsou zde výslovně uvedeny, a to pouze za podmínek a v mezích uvedených v dalších ustanoveních trestního zákona. Výčet druhů trestů je tedy taxativní a nelze jej žádným jiným způsobem rozšiřovat. Každý druh trestu lze uložit jen individuálně, tedy každému pachateli zvlášť²⁹. Za splnění zákonných podmínek lze uložit pachateli kterýkoliv druh trestu, není-li výslovně zákonem stanoveno určité omezení v podobě neslučitelnosti trestu³⁰ např. nemožnost uložit trest domácího vězení

---

²⁸ JELÍNEK, J. a kol: *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, s 347-360.

²⁹ trest nelze ukládat společně, a to ani spolupachatelům

³⁰ § 53 odst. 1 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů

vedle trestu odnětí svobody a trestu obecně prospěšných prací³¹. Kromě výčtu jednotlivých trestů toto vymezení druhů trestů představuje i určitý systém, neboť jsou jednotlivé druhy trestů uspořádány podle závažnosti, podle zájmů, které trest postihuje, a podle vzájemných vztahů mezi nimi. Tento systém trestů ovládá zásada humanismu, neboť obsahuje jen takové druhy trestů, které sami o sobě nejsou kruté či nepřiměřené, přičemž ani jejich výkonem nesmí být ponížena lidská důstojnost. Systém trestů je podřízen i tomu, aby bylo možné zajistit nejen nápravu pachatele, ale i dostatečnou ochranu společnosti, a to i nejen případným uložením více druhů slučitelných trestů, ale i vhodnou kombinací trestů s trestním opatřením. Pachateli lze uložit pouze takový druh trestu, který dovoluje uložit zákon v době, kdy je rozhodováno o trestném činu, přestože trestný čin byl spáchán za účinnosti dřívějšího zákona. Tato zásada se mimo jiné uplatňuje při ukládání trestu domácího vězení. Ve výčtu druhů trestů převažují ty druhy trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody a izolací pachatele od společnosti. U pachatelů umístěných do zařízení určených pro nepodmíněný výkon odnětí svobody často dochází k opačným výsledkům, než bylo předpokládáno a mohou se tak projevit škodlivé důsledky s tímto trestem spojené; předávání kriminálních zkušeností, ovlivnění spoluvězni, navázání kontaktů z kriminálního prostředí i těžšímu opětovnému začlenění do společnosti.³²

Uložení trestu nespojeného s odnětím svobody je chápáno jako projev důvěry vůči pachateli, přičemž pokud vykonává alternativní trest, je možné se opřít také o pachatelovi kladné vlastnosti a návyky. Alternativním trestem se rozumí trest nespojený s odnětím svobody, který má oprávnění uložit soud v případě, ve kterém by jinak byl pachatel odsouzen k trestu odnětí svobody. Ačkoliv tento trest není spojen s odnětím svobody pachatele, zaručuje účel naplnění trestu stejně, jako kdyby byl odsouzeným vykonáván klasický trest odnětí svobody. Alternativní tresty nelze chápat ani jako zmírnění či jiné vylepšení podmínek výkonu trestu odnětí svobody, délka trvání alternativního trestu musí být úměrná spáchanému trestnému činu a trestu odnětí svobody, který by byl jinak soudem uložen. Od tradičních trestů se alternativní tresty liší tím, že nejsou zaměřeny pouze na omezení svobody pachatele, ale usilují o odborné vedení a pozitivní působení na pachatelovo chování. Účelem je také změnit postoj pachatele, konfrontovat pachatele

---

³¹ další příklady - nemožnost uložit trest vyhoštění občanovi České republiky, omezení druhů trestních opatření ukládaných mladistvému

³² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I: § 1 až 139 Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 619-624

s jeho kriminálním chováním a posílit tím odpovědnost za spáchaný trestný čin a v neposlední řadě odškodnit oběť trestného činu a společnost. Takovýto přístup k řešení trestních věcí označujeme jako *restorativní justice*. Pachatel, který spáchal trestný čin, musí mít reálné předpoklady vyhovět podmínkám uloženého alternativního trestu a jeho smysl je naplněn teprve tehdy, je-li ochoten se na výkonu aktivně podílet³³.

V neposlední řadě můžeme v případě uložení alternativního trestu hovořit o ušetření značných finančních, materiálních a dalších prostředků spojených s výkonem trestu odnětí svobody, neboť k nákladům na výkon trestu odnětí svobody kromě samotné částky vynaložené za uvěznění pachatele ve věznicí musíme připočítat i náklady za budování věznic, udržování jejich provozu či zajištění kvalifikovaného vězeňského personálu. Zvláštní systém sankcí u mladistvých, a to včetně trestních opatření, upravuje zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon přinesl zcela nový systém sankcí ukládaných mladistvým za spáchaná provinění, s důrazem na výchovná opatření, případně na trestní opatření s výrazným výchovným vlivem bez uplatnění represe. Neodmyslitelnou oporou při výchovném zacházení s pachateli mohou být i odborníci (lékaři, různé neziskové organizace a centra pomoci) či veřejnost.

Vzhledem k výše uvedenému je tak v celosvětovém vývoji prosazována snaha o širší využívání trestů nespojených s odnětím svobody a postupné nahrazování alternativami k trestání. Hlavní důvody jsou spatřovány v nižších nákladech a nejsou překážkou pro opětovné začlenění pachatele do společnosti a v řadě případů účinně pomáhají. V určitém smyslu pachateli nabízejí výběr mezi různými možnostmi jako takovou „druhou šanci“, a tím mohou pachatele pozitivně motivovat.³⁴

---

³³ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 262-265; SOTOLÁŘ A., PŮRY F., ŠÁMAL P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vyd., Praha: C. H. Beck, 2000, s. 24.

³⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I: § 1 až 139 Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 619-624.

Trest domácího vězení

V následující kapitole se velmi podrobně seznámíme s trestem domácího vězení, který je až doposud zajišťován a výkon trestu kontrolován pouze namátkovými kontrolami prováděnými probačními úředníky, a to až do doby než bude zaveden elektronický monitoring odsouzených. Velmi podrobně se seznámíme s probační činností, kterou v rámci kontroly trestu domácího vězení musejí probační pracovníci vykonávat a zajišťovat. U trestu domácího vězení budou nejenom objasněny podmínky uložení tohoto alternativního trestu, ale také se seznámíme s připravovaným zavedením elektronického monitoringu odsouzených k trestu domácího vězení v České republice. V závěru kapitoly věnované trestu domácího vězení nalezneme komparaci české a slovenské právní úpravy k tomuto trestu.

Trest domácího vězení byl do českého právního řádu³⁵ opět začleněn s účinností od 01. 01. 2010 zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. Tento trestní zákoník je určitým mezníkem, neboť vychází z podstatně změněných společenských, ekonomických, ale také politických podmínek po roce 1989, kdy byl přijat po téměř dvaceti letech rekodifikačních prací. V souvislosti s přijetím nového trestního zákoníku byl novelizován i trestní řád č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dávného předchůdce trestu domácího vězení nalezneme v ustanovení § 262 zákona č. 117/1852 ř. z. o zločinech, přečinech a přestupcích, který byl účinný až do roku 1950, kdy byl zrušen trestním zákonem č. 86/1950 Sb. Ustanovení § 262 výše uvedeného zákona z roku 1852 umožňovalo uložit „domácí vězení“ namísto „vězení prvního stupně“. Podmínkou pro ponechání pachatele na svobodě byl buď jeho slib, že se „pod nižádnou záminkou nevzdálí z domu“ (§ 246), a pokud soudu takový slib nepostačoval, byla postavena stráž před jeho příbytek. Dalšími podmínkami pro soudní rozhodnutí byly dosavadní bezúhonnost pověsti odsouzeného, v případě uvěznění nemožnost vykonávat své povolání či zajišťovat obživu. V případě, že odsouzený nedodržel stanovenou povinnost nevzdalovat se ze svého příbytku, byl mu trest nebo jeho zbytek nařízen vykonat ve věznici.³⁶

---

³⁵ v oblasti trestního práva hmotného s významnými dopady i do práva procesního

³⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I: § 1 až 139 Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 713

Podíváme-li se ještě dále do historie, z dostupných údajů je zřejmé, že tento druh trestu byl používán od dávných dob. Jedna z prvních zmínek pochází již se Starého Egypta (1011). Úřady zakázaly vycházet z domu iráckému vědci Alhacenovi, protože svými objevy znepokojoval tehdejší vládce. V Evropě to pak byl například Galileo Galilei (1693), který byl vězněn doma kvůli vědeckým sporům s církví. Můžeme si připomenout také Napoleona Bonaparta, který byl vězněn na ostrově Svaté Heleny. V domácím vězení byla vězněna z vůle bolševiků také ruská carská rodina, a to až do své popravy v roce 1918.³⁷

Zavedení institutu trestu domácího vězení se tak po šedesáti letech vrací opět do našeho sankčního systému, přičemž je jednou z reakcí na dlouhodobé výzkumy v oblasti penologie a kriminologie a koresponduje s vývojem restorativní justice. Současné pojetí trestu domácího vězení je naprosto odlišné od historických zkušeností. Nejedná se o izolaci politických odpůrců nebo odplatu za spáchaný trestný čin, ale naopak o vytvoření vhodné prevence, represe, kontrolu a eliminaci kriminality. Tento druh trestu by měl být ukládán pachatelům, u nichž nestačí pouze uložení trestu odnětí svobody podmíněně odloženého, nýbrž je třeba postihnout je omezením osobní svobody nikoliv však nepodmíněným trestem odnětí svobody vykonávaným ve věznici.³⁸ Trest domácího vězení je alternativou zejména k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. V trestním zákoníku ve výčtu druhů trestu je trest domácího vězení hned za trestem odnětí svobody, což dokládá, že tento trest je zákonodárci považován za druhý „nejpřísnější“ trest. Trest domácího vězení by měl být ukládán v případech, kdy je již namístež použít razantnější reakci na spáchaný trestný čin, než jakou představuje uložení podmíněno odsouzení s dohledem či bez dohledu. Zákonodárce tak chtěl vyjádřit svůj záměr na upřednostnění výchovného působení trestu před jeho individuálně represivní funkcí v případech méně závažné trestné činnosti. Trest domácího vězení je možné uložit pachatelům starším 15-ti let, u mladistvých za spáchané provinění,³⁹ u dospělých za spáchané přečiny,⁴⁰ až na 2 léta, a to vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu, osobě a poměrům pachatele, s obligatorní podmínkou písemného slibu. V omezené míře tato sankce rozšiřuje i výčet trestních opatření

---

³⁷ FOLTÝNOVÁ, L., FOLTÝN, L. *Trest domácího vězení z pohledu Probační a mediační služby*. Státní zastupitelství, 2011, č. 6, s. 20-24.

³⁸ VANTUCH P., *Trestní právo*. 2. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2010. s. 103

³⁹ nedbalostní provinění, nebo úmyslné provinění, na něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let

⁴⁰ všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let

ukládáných za provinění mladistvým podle zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže ve znění pozdějších předpisů. Soud může pachateli uložit trest domácího vězení kratšího trvání i trestním příkazem.

Platná právní úprava trestu domácího vězení je vymezena v ustanovení § 60 a § 61 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů takto:

„§ 60

(1) Soud může uložit TDV až na 2 léta, odsuzuje-li pachatele přečinu, jestliže

- a) vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to případně i vedle jiného trestu, a*
- b) pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost.*

(2) Jako samostatný trest může být TDV uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

(3) Trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se po dobu výkonu tohoto trestu v určeném obydlí⁴¹ nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení v důsledku jeho onemocnění nebo úrazu; zdravotnické zařízení je povinno na vyžádání orgánu činného v trestním řízení mu tuto skutečnost sdělit.

(4) Soud stanoví časové období, ve kterém je odsouzený povinen se zdržovat v určeném obydlí nebo jeho části, v pracovních dnech, ve dnech pracovního klidu a pracovního volna s přihlédnutím zejména k jeho pracovní době a k času potřebnému k cestě do zaměstnání, k péči o nezletilé děti a k vyřizování nutných osobních a rodinných záležitostí, aby při zajištění všech nezbytných potřeb odsouzeného a jeho rodiny ho přiměřeně postihl na svobodě. Soud může odsouzenému povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.

(5) Soud může uložit pachateli na dobu výkonu tohoto trestu přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou

---

⁴¹ obydlím se podle § 113 trestního zákoníku rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející

újmu, kterou trestným činem způsobil, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem.

(6) Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

§ 61

Jestliže se pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu TDV vyhýbá nástupu výkonu trestu, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu TDV, jinak maří výkon tohoto trestu nebo zaviněně nevykonává ve stanovené době uložený trest, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, TDV nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodnout zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každý i jen započatý jeden den nevykonaného TDV se počítá za jeden den odnětí svobody.⁴²

2.1 Podmínky uložení trestu domácího vězení

V ustanovení § 60 odst. 1 trestního zákoníku jsou vyjádřeny podmínky uložení trestu domácího vězení, jejichž splnění je předpokladem, aby soud tuto sankci mohl pachateli vůbec uložit, tyto podmínky musejí být splněny kumulativně. Jednou z podmínek je spáchání přečinu, dále musí být u pachatele dány předpoklady, že takovýto druh sankce bude k jeho nápravě postačovat⁴³; a současně dá soudu písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v určeném obydlí a při výkonu kontroly trestu domácího vězení poskytne potřebnou součinnost. Požadavkem zákonodárce je zjištění souhlasu pachatele s uložením trestu domácího vězení, přičemž tento souhlas má zásadní význam při zvažování soudu, zda uložit trest domácího vězení, anebo zvolit jiný druh trestu. Hlavní motivací pro pachatele k udělení souhlasu s domácím vězením je snaha vyhnout se pobytu v nápravném zařízení, který je vnímám jako citelnější újma. Tímto zjištěním postoje pachatele k případnému uložení trestu domácího vězení by se mělo zabránit nevhodnému

---

⁴² zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele postačí uložení trestu domácího vězení, a to případně i vedle jiného trestu

uložení takového trestu, neboť v případě negativního stanoviska by se mohlo jednat o překážku ve výkonu trestu domácího vězení a uložení takového trestu by se tak mohlo stát pouhou formalitou, po které by nutně následovalo nařízení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Pachatel tímto slibem na sebe bere závazek a určité povinnosti spojené s výkonem tohoto trestu. Bez uvedeného písemného slibu pachatele nemůže soud tento trest uložit. Důležitým hlediskem pro uložení trestu domácího vězení je osoba pachatele a jeho poměry. V tomto případě soud hodnotí okolnosti při úvahách o druhu a výměře ukládaného trestu, a to případně i vedle jiného trestu (např. peněžitého trestu nebo trestu zákazu činnosti). Soud v tomto případě hodnotí zejména, zda pachatel dosud vedl řádný život, jaké bylo jeho chování po spáchaném činu, zda se snažil uhradit způsobenou škodu nebo jeho zájem odčinit následky svého škodlivého jednání či existuje-li možnost nápravy pachatele s přihlédnutím ke konkrétním osobním, rodinným i majetkovým poměrům pachatele. Trest domácího vězení může být soudem doplněn o stanovení přiměřených omezení a přiměřených povinností⁴⁴ směřujících k tomu, aby pachatel vedl řádný život. Zpravidla je touto povinností nahradit poškozeným způsobenou škodu. Podle § 53 odst. 1 trestního zákoníku je vyloučeno uložit trest domácího vězení vedle trestu odnětí svobody nebo trestu obecně prospěšných prací.⁴⁵

Obsahem trestu domácího vězení je povinnost pachatele zdržovat se v určeném obydlí v soudem určeném čase⁴⁶ s výjimkou případů, které zákon příkladně uvádí, zejména výkon zaměstnání/povolání nebo poskytnutí zdravotní péče v důsledku onemocnění nebo úrazu a osobní účasti na bohoslužbách nebo jiných náboženských zařízeních, pokud je odsouzenému soudem povoleno jejich navštěvování. Místem výkonu trestu je zpravidla obydlí odsouzeného v místě trvalého pobytu nebo v místě, kde se odsouzený zdržuje, s přihlédnutím k rodinným a osobním poměrům. Je-li odsouzený zaměstnán, soud může přihlédnout k místu výkonu zaměstnání a k možnostem dopravy do zaměstnání. Z výše uvedeného je zřejmé, že je touto sankcí citelně omezena ústavně chráněná svoboda pohybu. Na druhou stranu je takto způsobená újma nesrovnatelně nižší, než jakou by pro odsouzeného znamenal výkon i jen krátkodobého trestu odnětí svobody.⁴⁷

---

⁴⁴ u pachatelů ve věku blízkém mladistvých stanoví soud výchovná opatření

⁴⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I: § 1 až 139 Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 715-718.

⁴⁶ soud může přihlédnout k poměrům pachatele a stanovit individuální dobu zdržování se v určeném místě.

⁴⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I: § 1 až 139 Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 714.

Povinností odsouzeného k trestu domácího vězení je:

- › dodržovat stanovené podmínky trestu domácího vězení a být osobně přítomen při namátkové kontrole,
- › umožnit probačnímu pracovníkovi provedení namátkové kontroly a vstup do obydlí, kde je trest nařízený soudem vykonáván,
- › oznámit neprodleně probačnímu pracovníkovi skutečnosti, které brání vykonávat uložený trest a tyto skutečnosti řádně doložit,
- › zdůvodnit a doložit nepřítomnost zjištěnou při namátkové kontrole trestu,
- › plnit přiměřené povinnosti a dodržovat přiměřená omezení, pokud byla soudem uložena, včetně povinnosti nahradit škodu, náklady trestního řízení a náklady trestu domácího vězení,
- › osobně docházet na středisko Probační a mediační služby ČR ve sjednaných termínech a udržovat dohodnutý kontakt s probačním pracovníkem,
- › informovat probačního pracovníka o každé změně místa pobytu, aktuálním telefonním kontaktu, zaměstnání, studijních poměrech a dokládat sdělené informace,
- › po dobu výkonu trestu domácího vězení vést řádný život.⁴⁸

Zákonodárce vymezil horní maximální horní hranici trestu na dva roky, přičemž spodní hranice stanovena nebyla. Je tedy na úvaze soudu, aby určil minimální nezbytnou dobu k naplnění účelu trestu. Teoreticky je možné uvažovat o trestu i v řádech několika dní, avšak zde nastává pochybnost adekvátní výchovné odezvy. V praxi bude jako nejkratší doba přicházet v úvahu doba stanovená v řádech několika týdnů či měsíců.

Odsouzený se zároveň spolupodílí na financování nákladů trestu domácího vězení – za 1 den, ve kterém odsouzený vykonal alespoň zčásti předmětný trest domácího vězení, zaplatí 50,- Kč. Odsouzený je k úhradě vyzván příslušným soudem po výkonu trestu a po nabytí právní moci rozhodnutí, kterým soud stanovil tuto povinnost úhrady. Podrobnosti o kontrole výkonu trestu stejně tak denní sazbu připadající na náklady spojené

---

⁴⁸ Informační leták PMS ČR: Trest domácího vězení – Průvodce pro pachatele.

s výkonem vazby, náklady spojené s využitím elektronického kontrolního systému při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsob úhrady těchto nákladů upravuje vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 456/2009 Sb. Finanční situace pachatele je často probačními pracovníky zohledňována především u pachatelů v tíživé životní situaci, ale také u pachatelů mladistvých, a to již při institutu předběžného šetření. V některých případech tak nemůže být navrhované trestné opatření doporučeno, neboť musí být zohledněna otázka finančního zatížení a předluženosti pachatelů. Odsouzený má také možnost požádat soud o splátkový kalendář či prominutí nebo snížení nákladů spojených s tímto trestem.

Soud by měl vyloučit uložení trestu domácího vězení u pachatele v případě, že:

- › je závislý na alkoholu či omamných a psychotropních látkách,
- › trestný čin zahrnoval násilí páchané na osobách blízkých, se kterými pachatel žije ve společné domácnosti,
- › pachatel nedisponuje stabilním místem bydliště,
- › pachatel vyžaduje vzhledem ke svému zdravotnímu stavu intenzivní lékařskou péči,
- › pachatel z pracovních důvodů dlouhodobě pobývá mimo své bydliště.⁴⁹

V souvislosti s přijetím nového trestního zákoníku byl zákonem č. 41/2009 Sb. novelizován také trestní řád č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Výkon trestu domácího vězení je obsažen v § 334a až 334h, kdy se podrobně upravuje nařízení výkonu tohoto trestu, postup předsedy senátu soudu a obsah tohoto nařízení, v rámci kterého je stanoveno jednak místo výkonu domácího vězení (§ 334a), způsob kontroly (elektronickým kontrolním systémem umožňujícím detekci pohybu odsouzeného i namátkovou kontrolou probačním úředníkem - § 334b), nedodržování podmínek výkonu trestu domácího vězení, včetně nedodržování uložených přiměřených omezení a povinností (§ 334b, c). Odklad a přerušování výkonu trestu domácího vězení je obsažen v § 334d, změna podmínek výkonu trestu pak v § 334e. V rámci změny podmínek výkonu trestu lze změnit nejen rozsah stanovených hodin, kdy se odsouzený musí zdržovat v obydlí, ale i místo

---

⁴⁹ Metodický postup úředníků a asistentů PMS ČR v oblasti zajištění podkladů pro možnost uložení a výkon kontrol trestu domácího vězení

výkonu tohoto trestu nebo přiměřená omezení a přiměřené povinnosti. V § 334f jsou uvedeny podmínky pro upuštění od výkonu trestu domácího vězení, v § 334g pak přeměna trestu domácího vězení v trest odnětí svobody, včetně opravného prostředku (stížnosti) proti tomuto usnesení. Ministerstvo spravedlnosti může vyhláškou stanovit podrobnosti kontroly výkonu trestu domácího vězení (§ 334h).⁵⁰

Jakmile se soudní rozhodnutí, podle § 334a trestního řádu, podle něhož se má vykonat trest domácího vězení, stane vykonatelným, je předsedou senátu odsouzenému zasláno nařízení výkonu tohoto trestu, ve kterém je určen počátek výkonu a místo výkonu trestu. Počátek výkonu trestu je předsedou senátu stanoven tak, aby si odsouzený mohl obstarat své záležitosti. Aby soud mohl dospět ke spravedlivému rozhodnutí stran uložení trestu domácího vězení, měl by vycházet pouze z relevantně zjištěných a ověřených informací. Potřebné podklady si soud opatřuje jednak výsledkem obviněného, především ve vztahu k jeho písemnému slibu, ale také v rámci ověření potřebných skutečností může požádat o součinnost probačního úředníka, kterého požádá o tzv. předběžné šetření v místě výkonu trestu. Jedná se o formu probační činnosti, kdy probační pracovník podává zprávu soudu ještě před jeho rozhodnutím, která slouží k všestrannému objektivnímu posouzení obviněného z hlediska rozhodování soudu o vhodném a individualizovaném trestu.

Základní podmínkou pro naplnění účelu a smyslu trestu domácího vězení je kvalitní spolupráce soudu s Probační a mediační službou ČR, jelikož úspěšnost trestu mimo jiné závisí na:

- › kvalitních informacích, které poskytne probační pracovník soudu⁵¹
- › připravenosti pachatele, jeho motivaci a důkladné informovanosti o podmínkách trestu domácího vězení⁵²

Probační úředník/asistent ve fázích trestního řízení zajišťuje několik funkcí:

1) Soud může ještě před rozhodnutím o uložení trestu domácího vězení využít institutu ***předběžného šetření*** a požádat probačního úředníka o zprávu před rozhodnutím soudu.

---

⁵⁰ viz § 334a - 334h zákona č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů (trestní řád)

⁵¹ i před rozhodnutím

⁵² což může probační pracovník zajistit v průběhu spolupráce s pachatelem.

Probační a mediační služba ČR vnímá důležitost zahájení své činnosti v době, kdy je uložení trestu domácího vězení soudem zvažováno. Zahájením spolupráce soudu s Probační a mediační službou ČR již v této fázi trestního řízení se dá předejít nevhodně uloženým trestům domácího vězení. Probační pracovník se podílí na výběru a vyhodnocení vhodných pachatelů a identifikaci možných rizik, která by znemožňovala výkon trestu domácího vězení. Zjišťuje se pachatelův postoj k trestné činnosti, zájem odčinit vzniklé důsledky, které způsobil trestným činem, včetně konkrétních kroků k náhradě škody. Obviněnému jsou probačním pracovníkem poskytnuty adekvátní informace k trestu domácího vězení, zjišťují se jeho osobní, rodinné a majetkové poměry, podmínky jeho bydliště, způsobu života, zaměstnání. Rovněž je důležité posouzení sociálních a rodinných poměrů pachatele. Součástí předběžného šetření je i návštěva pachatele v místě bydliště. Nesmím opomenout, že zákonnou podmínkou pro rozhodnutí soudu je písemný slib pachatele, kterým stvrdí, že podmínky trestu domácího vězení bude dodržovat.

2) **Projednání podmínek pro nařízení trestu:** Tato fáze nastává po pravomocném rozhodnutí soudu a úkolem probačního pracovníka je vést odsouzeného k tomu, aby si obstaral své osobní a rodinné záležitosti tak, aby trest nemusel být následně odkládán, přerušován či měněn. Tyto úkony směřují k tomu, aby byl výkon trestu domácího vězení zahájen v co možná nejkratší době bez zbytečných komplikací. Probační pracovník navštíví pachatele v místě bydliště a provede vyhodnocení místa výkonu trestu tak, aby mohly být bez problémů prováděny namátkové kontroly a byla zajištěna bezpečnost pracovníků, kteří tyto kontroly provádějí. Soudu je zaslána zpráva o zjištěných informacích, která je důležitá pro stanovení počátku a místa výkonu trestu.

3) **Kontrola výkonu trestu:** Jelikož dosud není v České republice zaveden elektronický monitoring odsouzených, základním prostředkem výkonu kontroly odsouzeného k trestu domácího vězení je provádění namátkové kontroly odsouzeného probačním pracovníkem v místě bydliště, při které se zjišťuje, zda se odsouzený nachází ve stanovenou dobu a na stanoveném místě, kde má trest domácího vězení vykonávat. Jednou z dílčích úloh probačního pracovníka je dohlížet, zda trest plní svůj účel a dodržuje-li odsouzený podmínky a povinnosti stanovené v rozhodnutí soudu. Namátkové kontroly jsou doplňovány konzultacemi probačního pracovníka na středisku Probační a mediační služby ČR, kde mimo jiné probační pracovník s odsouzeným řeší otázky týkající se náhrady škody, placení nákladů trestního řízení, nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení apod.), rovněž klientovi pomáhá při řešení jeho osobních problémů.

Probační pracovník je po dobu výkonu trestu v kontaktu s rodinou klienta, případně s osobami, se kterými odsouzený sdílí společnou domácnost. Tímto způsobem se tak snaží zamezit pravděpodobnosti nevhodného chování klienta a případnému vzniku nových trestných činů. Probační pracovník musí pružně reagovat na veškeré změny zjištěné během výkonu trestu domácího vězení a na aktuální situaci klienta, se kterým všechna zjištění projedná. O výsledku je informován soud, přičemž probační pracovník může soudu navrhnout další postupy ve smyslu odkladu, přerušení nebo změny výkonu trestu. V případě objektivně prokázaného maření výkonu úředního rozhodnutí navrhne soudu uložení přeměny trestu domácího vězení na nepodmíněný trest odnětí svobody. Po zavedení elektronického kontrolního systému bude probační pracovník komunikovat s poskytovatelem tohoto systému, se kterým bude koordinovat činnost a analyzovat zjištěné informace.⁵³

Společným prvkem pro tyto tři fáze trestního řízení je úzká součinnost s orgány činnými v trestním řízení a zapojení poškozeného do procesu řešení konfliktů a náhrady škody.

Mezi činnosti probačního pracovníka v rámci výkonu kontroly trestu domácího vězení patří:

- › provádění namátkových kontroly přítomnosti odsouzeného k trestu domácího vězení v určeném obydlí a čase, o kterých vyhotovuje písemné záznamy,
- › prověřuje důvody porušení trestu,
- › informuje bezodkladně příslušný soud o porušení trestu,
- › vykonává kontrolu toho, jak jsou plněny soudem uložené přiměřené povinnosti a dodržována přiměřená omezení a zda odsouzený vede řádný život,
- › prověřuje, jak jsou plněny finanční závazky (hrazení škody, nákladů trestního řízení, nákladů trestu domácího vězení),
- › vede s odsouzenými a dalšími osobami z okolí odsouzeného osobní konzultace a vyhotovuje z nich písemné záznamy a zprávy pro soud,

---

⁵³ DOUBRAVOVÁ D., OUŘEDNÍČKOVÁ L., ŠTERN P. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. s. 149-160.

- › opatřuje další potřebné informace o odsouzených z jiných zdrojů (např. od orgánů státní správy a samosprávy, orgánů činných v trestním řízení a jiných institucích), a to zejména pokud je sám odsouzený nedoloží.

Kontrolu výkonu trestu domácího vězení zajišťuje pouze Probační a mediační služba ČR, po zavedení elektronického kontrolního systému bude tuto kontrolu provádět ve spolupráci s provozovatelem systému. Při kontrole v místě výkonu trestu domácího vězení se probační pracovník prokazuje služebním průkazem Probační a mediační služby ČR. V průběhu výkonu trestu domácího vězení odsouzený probačnímu úředníkovi na požádání prokáže svou totožnost. Odsouzený je dále povinen probačnímu úředníkovi umožnit vstup do místa výkonu trestu. Jakmile je odsouzenému známo, že nebude moci plnit podmínky výkonu trestu domácího vězení ve stanoveném místě a čase, oznámí tuto skutečnost neprodleně probačnímu úředníkovi a soudu, který trest uložil. V takovém případě probační úředník bezodkladně informuje soud o vlastních zjištěních k důvodům neplnění podmínek výkonu trestu. Odsouzený se v průběhu výkonu trestu domácího vězení může obracet na probačního úředníka s žádostí o spolupráci při řešení obtížných situací, které mohou mít negativní vliv na průběh trestu.⁵⁴

Soud je o průběhu výkonu trestu domácího vězení pravidelně informován. Probační pracovník po uplynutí výkonu trestu v závěrečné zprávě zhodnotí průběh provedených kontrol, spolupráci s odsouzeným, ale také například jeho chování. V kladném zhodnocení průběhu výkonu trestu domácího vězení je spolupráce s odsouzeným ukončena v den, kdy uplyne lhůta pro výkon jeho trestu, spis je pak vyřazen z evidence aktivních spisů doručení závěrečné zprávy na soud. Naopak v případě, že odsouzený s probačním pracovníkem nespolupracoval či trest domácího vězení v jeho průběhu mařil, podává o těchto skutečnostech soudu zprávu, a to i v průběhu výkonu trestu. Probační pracovník však nemůže sám rozhodnout, o tom, že pro porušování podmínek přestane vykonávat kontrolu nad výkonem trestu. Tudíž podá podnět soudu, avšak nadále musí odsouzeného sledovat, a to v některých případech v podstatě zbytečně, pokud soud shledá důvody oznámeného porušení za závažné a přemění zbytek trestu v nepodmíněný trest odnětí svobody už od prvního zjištění. Přitom je ale také možné, že tyto důvody shledány soudem

---

⁵⁴ Poučení k trestu domácího vězení : Probační a mediační služba ČR

nebudou a soud bude na dalším výkonu trestu trvat. Odsouzený tedy musí být i nadále probačním pracovníkem kontrolován. I přes značné úsilí probačních pracovníků považují kontrolu prováděnou pouze namátkovými kontrolami za nedostatečnou, neboť se domnívám, že omezené možnosti kontroly tohoto trestu zapříčiňují nedostatečnou represivní funkci, kterou má tento trest představovat a může docházet ke zneužívání tohoto trestu.

Právní úprava trestního zákoníku účinná do 01. 12. 2011⁵⁵ stanovila pro případ maření výkonu trestu domácího vězení náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok. Při nedodržení podmínek uložení trestu byl tento trest přeměněn podle délky náhradního trestu určeného v soudním rozhodnutí. V případě, že soud rozhodl o výkonu náhradního trestu z důvodu zmaření výkonu trestu domácího vězení, vykonal se celý náhradní trest bez ohledu na to, jaká část trestu domácího vězení byla odsouzeným vykonána. Podle nového ustanovení § 61 odst. 3 trestního zákoníku v případě maření trestu domácího vězení, tj. jestliže se pachatel vyhýbá nástupu výkonu trestu, zaviněně nevykonává nebo bez závažného důvodu nedodržuje a porušuje podmínky výkonu trestu domácího vězení stanovených v rozhodnutí soudu, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest domácího vězení nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a zároveň může rozhodnout o způsobu jeho výkonu; přitom každý i jen započatý jeden den nevykonaného trestu domácího vězení se počítá za jeden den odnětí svobody.⁵⁶ Z tohoto pohledu se domnívám, že odsouzený již nebude tolik motivován k dodržení celé délky výkonu trestu domácího vězení, pokud mu do konce výkonu trestu bude zbývat jen pár dní. V tomto směru je tedy nezbytné, aby byl v průběhu výkonu trestu domácího vězení soud pravidelně informován o chování odsouzeného prostřednictvím zpráv od probačního pracovníka. Pokud však přece jen dojde ke zmaření uloženého trestu, soud postupuje podle § 334g trestního řádu, ve kterém je stanoveno: „*O nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody rozhodne předseda senátu na návrh probačního úředníka nebo i bez takového návrhu ve veřejném zasedání. Proti rozhodnutí je podle odst. 1 přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.*“⁵⁷

---

⁵⁵ před novelou trestního zákoníku, zákona č. 40/2009 Sb. vydanou pod č. 330/2011 Sb.

⁵⁶ § 61 odst. 3 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů

⁵⁷ § 334 g trestního řádu č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Obdobou trestu domácího vězení ve formě povinnosti zdržovat se ve svém obydlí je tzv. kvazi domácí vězení, které je upravené v § 88 trestního zákoníku.

Z několika možných variant toho trestu pro příklad uvádím jen dvě vybrané:

Pachatel odsouzený za přečin má právo před výkonem jedné třetiny či poloviny trestu požádat si o podmíněné propuštění z vězení jestliže prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba a k žádosti připojí kladné stanovisko ředitele věznice. Soud zároveň při podmíněném propuštění u takového pachatele stanoví zkušební dobu až na tři roky. Zkušební doba počíná podmíněným propuštěním odsouzeného na svobodu. Soud může uložit odsouzenému dohled probačního úředníka a současně mu může uložit přiměřené povinnosti a omezení (například aby neuzíval alkohol a omamné a psychotropní látky). Soudem dále může být uložena jedna z těchto možností – a to buď, aby se odsouzený ve zkušební době zdržoval ve stanoveném čase ve svém obydlí nebo jeho části (maximálně na 1 rok), nebo aby vykonal práce ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí v rozsahu od 50 do 200 hodin, anebo aby uhradil peněžní částku na pomoc obětem trestné činnosti na účet soudu ve výši od 2.000,- Kč až do 10.000.000,- Kč.⁵⁸

Další variantou podmíněného propuštění je přeměna trestu v trest domácího vězení po výkonu poloviny trestu. Pachatel odsouzený za přečin má právo po výkonu poloviny trestu požádat si o podmíněné propuštění z vězení za podmínky slibu, že bude doma v soudem určenou dobu, jestliže prokázal svým chováním a plněním svých povinností polepšení a lze-li očekávat, že po přeměně povede řádný život. Soudem mohou být dále uloženy odsouzenému přiměřené povinnosti a omezení. Zbytek trestu se přemění do domácího vězení tak, že jeden den ve vězení je roven jednomu dni trestu domácího vězení. Odsouzený se zároveň spolupodílí na financování nákladů trestu domácího vězení - za 1 den, ve kterém odsouzený vykonal alespoň zčásti předmětný trest domácího vězení, zaplatí 50,- Kč.⁵⁹

U trestu domácího vězení můžeme nalézt úzkou spojitost s trestem obecně prospěšných prací, kterou níže objasním. Trest obecně prospěšných prací (dále OPP) byl do našeho

---

⁵⁸ § 88 trestního zákona č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů

⁵⁹ viz kapitola o podmíněném propuštění - paroli

právního řádu přijat zákonem č. 152/1995 Sb. s účinností od 01. 01. 1996. Trest OPP je vůbec nejrozšířenějším alternativním trestem, který současně tvoří největší agendu v rámci vykonávacího řízení Probační a mediační služby ČR. Na zajištění výkonu trestu OPP se také podílí největší počet subjektů (OČTŘ, Probační a mediační služba ČR, státní a nestátní instituce). Tento trest představuje jednu z forem zacházení s pachateli přečinů,⁶⁰ přičemž tato sankce je dnes považována za jednu z hlavních alternativ trestu odnětí svobody, díky usilovné snaze o snížení vězeňské populace. V trestním zákoníku ve výčtu druhů trestu se trest OPP nachází mezi trestem domácího vězení a propadnutím majetku, což dokládá, že tento trest je zákonodárci považován za třetí „nejtvrdší“ trest.⁶¹ Tento trest umožňuje pachateli přečinů odčinit trestné jednání vlastní aktivitou, prací k obecně prospěšným účelům. Soudem může být tento trest uložen jako samostatný trest, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba, rovněž mohou být soudem uložena přiměřená omezení a přiměřené povinnosti⁶² směřující k tomu, aby pachatel vedl řádný život, a zpravidla také uloží, aby pachatel nahradil škodu, kterou přečinem způsobil. Obsahem trestu OPP je povinnost odsouzeného v době svého volna bezplatně odpracovat minimálně 50 a maximálně 300 hodin ve prospěch společnosti pod dohledem probačního úředníka ve lhůtě do dvou let od uložení trestu.⁶³ Trest OPP nelze provádět za účelem zisku. Tento trest není zpravidla uložen pachateli, kterému byl v předcházejících třech letech trest OPP uložen a přeměněn na nepodmíněný trest odnětí svobody. Při ukládání trestu OPP přihlídně soud ke stanovisku pachatele, k jeho zdravotnímu stavu a k možnosti uložení tohoto trestu.⁶⁴ Pokud odsouzený řádně tento trest vykoná (vede řádný život, plní-li další povinnosti a omezení uložené soudem), pak se na pachatele po vykonání trestu, nebo bylo-li od zbytku jeho trestu pravomocně upuštěno, hledí jako by nebyl odsouzen

---

⁶⁰ Přečiny definujeme jako všechny nedbalostní trestné činy a úmyslné trestné činy, za něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí sazby do pěti let

⁶¹ KUČTA, J., VÁLKOVÁ, H., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 270-289.

⁶² Jedná-li se o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

⁶³ Výjimečně může soud vzhledem k okolnostem případu a osobě odsouzeného ponechat trest OPP v platnosti nebo prodloužit dobu výkonu tohoto trestu až o šest měsíců, i když odsouzený zavinil příčinu k přeměně trestu, a; a) stanovit nad odsouzeným na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dohled, b) stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dosud neuložená přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti nebo c) stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku některé z výchovných opatření, je-li ve věku blízkém věku mladistvých.

⁶⁴ Trest obecně prospěšných prací není soudem uložen, je-li pachatel zdravotně nezpůsobilý k soustavnému výkonu práce.

a soud zahradí odsouzení výmazem z rejstříku trestů. Pokud není trest OPP řádně vykonáván anebo se odsouzený dokončení trestu vyhýbá, může soud rozhodnout o přeměně neodpracovaného trestu OPP, a to i před vypršením zákonem stanovené dvouleté lhůty, podle § 65 odst. 2 písm. a) „*Jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevede řádný život, vyhýbá se nástupu výkonu trestu, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu obecně prospěšných prací, jinak maří výkon tohoto trestu nebo zaviněně tento trest ve stanovené době nevykonává, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek; a) za podmínek § 60 odst. 1 v trest domácího vězení a pro případ, že by výkon tohoto trestu byl zmařen, stanovit náhradní trest odnětí svobody, který nesmí být přísnější než trest, který by pachateli hrozil v případě přeměny trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody; přitom každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítá za jeden den domácího vězení, nebo...b) v trest odnětí svobody a rozhodnout zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítá za jeden den odnětí svobody.*“⁶⁵

Trest OPP výrazně přispívá ke snižování počtu ukládaných krátkodobých trestů odnětí svobody. Organizaci a výkon OPP rovněž zajišťuje Probační a mediační služba ČR. Hlavní přednosti tohoto alternativního trestu spojeného s výkonem práce pro společnost jsou spatřovány v uvolnění místa ve věznicích pro závažnější trestné činy, ve snížení nákladů na výkon trestu, v resocializaci pachatele a ve větším zapojení veřejnosti do procesu převýchovy pachatele, čímž se u veřejnosti vytváří pocit odpovědnosti za činnost trestní justice. Opačně za největší problém je považováno správné zhodnocení osoby pachatele z hlediska nápravných možností, které tento trest nabízí.⁶⁶

2.2 Elektronický monitoring

Pojem „elektronické sledování“ je spojen s rozvojem technologií. První zemí, kde začali s elektronickým sledováním odsouzených, byly na počátku 80. let Spojené státy americké,

---

⁶⁵ §65 odst. 2 písm. a) a b) trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 273.

stát Florida. V Evropě se v současné době elektronický monitoring realizuje ve 12 státech.⁶⁷ V evropských zemích začalo být elektronicky monitorované domácí vězení zaváděno o více než dekádu později oproti americkému systému sledování, přičemž se přístupy obou kontinentů v podstatných rysech liší. V Evropě je kladen větší důraz na nápravnou funkci trestu, který je spojován s různě účinnými programy, zaměřenými na osobnost pachatele.⁶⁸

Elektronickému sledování nejdříve předcházela hlasová kontrola odsouzeného prováděná prostřednictvím pevné telefonní linky, tzv. pasivní systém. Tato kontrola byla ovšem nepraktická, neboť vyžadovala stran kontrolujícího velmi dobrou znalost svých klientů, včetně jejich hlasového projevu. Toto byl jeden z důvodů, proč se od způsobu této kontroly prakticky upustilo. V současné době jsou praktikovány dva základní způsoby kontroly, které umožňují zjistit, zda se osoba nachází na určeném místě – jedná se o nepřetržitý monitoring aktivním systémem sledování⁶⁹: kontrola prostřednictvím elektronického náramku spojeného s řídicí jednotkou v bytě odsouzeného, anebo kontrola prostřednictvím vysílačky umístěné na těle odsouzeného.

První forma elektronické kontroly spočívá v tom, že je odsouzenému na kotník nohy připevněn plastový pásek velikosti náramkových hodinek se zařízením s elektrickým obvodem uvnitř, které neustále vysílá signál přijímaný řídicí jednotkou. Řídicí jednotka je umístěna v bytě odsouzeného a skrývá uvnitř vysílačku společně s jednoduchou pevnou telefonní linkou. Pokud se odsouzený zdržuje ve svém bytě, řídicí jednotka to v pravidelných několikaminutových intervalech sděluje kontrolnímu středisku, které prostřednictvím počítače eviduje průběh sledování odsouzeného. V okamžiku, kdy je spojení řídicí jednotky a náramku přerušeno, řídicí jednotka upozorní středisko, které automaticky vzniklou situaci vyhodnocuje. Je-li odsouzený mimo své bydliště v povolené době, je tato skutečnost počítačem pouze evidována. V případě, kdy je odsouzený povinen zdržovat se ve svém obydlí podle podmínek stanovených

---

⁶⁷ Velká Británie (1989), Švédsko (1994), Nizozemí (1995), Belgie (1998), Švýcarsko (1999), Francie (2000), Španělsko (2000), Itálie (2001), Portugalsko (2002) Spolková republika Německo /Hessensko/ (2000), Rakousko /Horní Rakousko/ (2006), Polsko (2009)

⁶⁸ HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo, 2005, č. 12, s. 7-12.

⁶⁹ constitunous signal systém

v rozhodnutí soudu, avšak spojení mezi náramkem a řídicí jednotkou není navázáno, řídicí jednotka toto ihned signalizuje kontrolnímu středisku. Zaměstnanec kontrolního střediska volá odsouzenému prostřednictvím pevné telefonní linky, a pokud se mu dovolá, zjišťuje příčinu poruchy. Současně je na místo vyslán terénní pracovník. Pokud je příčina poruchy v chování odsouzeného – podle míry zavinění či v případě recidivy takového chování odsouzeného, je o tomto kontrolním střediskem informován probační úředník nebo soud. Účinnost tohoto trestu zvyšuje skutečnost, že reakce na porušení podmínek, včetně nařízení výkonu trestu odnětí svobody, následuje řádově v hodinách. Druhá forma elektronického sledování – pomocí satelitního sledování pohybu odsouzeného - je stále ojedinělá.⁷⁰

V evropských zemích je elektronické sledování v trestní justici využíváno již od devadesátých let minulého století. Způsoby využití elektronického monitorování odsouzených se v jednotlivých zemích rozmanitými způsoby liší. Někde je elektronický monitoring domácího vězení využíván jako samostatný druh trestu, jinde je součástí podmínek stanovených při podmíněném odsouzení nebo je uložen u některého z alternativních trestů. Ve většině zemí, kde je elektronický monitoring používán, se elektronické sledování uplatňuje před a po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody tzv. „Back-door“ programy. Naproti tomu „Front-door“ programy jsou využívány namísto krátkodobých trestů odnětí svobody u méně závažných deliktů jako opatření nahrazující vazbu anebo jako součást podmínek alternativních trestů. Tuto variantu kromě Švédska zvolila i Česká republika.⁷¹ Ostatní programy využívají elektronické monitorování v oblasti přistěhovalecké politiky (v Anglii) nebo ke kontrole uvnitř věznic (Švédsko).⁷²

V zemích především západní Evropy, kde bylo elektronicky monitorované domácí vězení zavedeno nebo se o jeho zavedení uvažovalo, probíhala bouřlivá diskuze o etické stránce elektronického monitorování, takovýto způsob kontroly odsouzených bývá vnímán jako součást silící tendence státu i jiných subjektů zasahovat pomocí rychle se rozvíjejících

---

⁷⁰ JELÍNEK, J. a kol: *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, s 376-377.

⁷¹ KREJČÍŘIKOVÁ, K. *Nový trest (trestní opatření) domácího vězení*. Státní zastupitelství. 2009, č. 10, s. 17

⁷² ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 33-36.

technologií do soukromé sféry občanů. Argumenty proti zavedení trestu domácího vězení jsou živeny obavami z tzv. net-widening efektu, kdy soudy mohou upadnout v pokušení používat tento trest nikoliv jako alternativu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, ale jako alternativu k podmíněnému odsouzení, čímž by docházelo k zosřnění trestní represe. Elektronické sledování nese nejen riziko narušení sociálních vazeb odsouzeného, má přitom dopad i na bezprostřední okolí pachatele, dotýká se členů jeho domácnosti a v neposlední řadě má vliv na jeho sebeúctu. Proti tomuto je námitka, že domácí vězení zůstává trestem a musí být jako trest odsouzeným pociťováno. Nasazením náramku se dává odsouzenému jasně najevo, že společnost odmítá jeho dosavadní způsob života a požaduje po něm, aby tento závadový způsob života radikálně změnil. Negativní dopad má trest domácího vězení na širší sociální síť přátel nebo příbuzných odsouzeného pachatele. Většina odsouzených tají povinnost zdržovat se v domácím vězení ze strachu ze stigmatizace a stahuje se do soukromí, což bývá vnímáno ze strany přátel jako nezájem nebo nezdvořilost. Ačkoliv může být pro některé pachatele nošení náramku nepohodlné, tento nástroj neustále pachatele upomíná na jeho status a vynucuje tak určitou disciplínu a povinnosti. Zdá se, že největší výhodnou uloženého trestu domácího vězení je možnost poměrně efektivně a přitom šetrně ovlivňovat chování odsouzeného, čímž dává šanci vštípit odsouzenému určité návyky a naučit jej pravidelnému dennímu režimu v jeho vlastním prostředí a nikoliv v nápravném zařízení. Účelem trestu domácího vězení není vystavit odsouzeného nejistotě a strachu, proto musí být každý odsouzený poučen, která jednání se považují za porušení podmínek a mohou vést k nařízení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Proto je velmi důležité, aby každý odsouzený tyto pravidla přesně znal a byl o nich poučen.⁷³

Elektronický monitoring v České republice

Namátkovou kontrolu dodržování trestu domácího vězení provádí pracovníci Probační a mediační služby České republiky, a to do doby než bude zprovozněn elektronický kontrolní systém – neboli detekce pohybu odsouzeného pomocí tzv. nesnímatelného elektronického náramku, s nímž trestní zákon počítá.⁷⁴ První výběrové řízení na elektronický monitoring vypsal Ministerstvo spravedlnosti ČR již za minulé vlády v roce 2010. Po

---

⁷³ HOŘÁK, J. Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených. *Trestní právo*, 2005, č. 12, s. 7-12

⁷⁴ DOUBRAVOVÁ D., OUŘEDNÍČKOVÁ L., ŠTERN P. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. s. 150-151.

volbách bylo novým vedením Ministerstva spravedlnosti ČR zadávací řízení pro provozovatele elektronického monitoringu osob zrušeno z důvodu zjištěných pochybení při zadávacím řízení, kdy v průběhu přípravy řízení byla měněna pravidla, a to v neprospěch státu. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který prověřoval toto zadávací řízení, předběžným opatřením zakázal smlouvu uzavřít. Z tohoto důvodu byly v tomto řízení pozastaveny veškeré aktivity.⁷⁵

V současném plánu Ministerstva spravedlnosti ČR hraje zásadní úlohu řešení tíživé situace ve vězeňství. Přeplněnost věznic v České republice zdaleka není pouhým mediálním tématem, ale jde o reálný a závažný problém. Jednou z příčin je vysoký počet recidivujících pachatelů, jenž je mimo jiné dán nedostatkem účinných preventivních postupů, které by omezily a snížily rizika opakování trestné činnosti. Řešení tohoto problému se nabízí v podobě zavedení trestu domácího vězení v kombinaci s elektronickým monitorováním odsouzených, což mimo jiné potvrzují i výsledky aplikační praxe zahraničních států, které již trest domácího vězení do trestního systému zahrnuly. Cílem trestu domácího vězení v kombinaci s elektronickým monitoringem je minimalizovat přeplněnost věznic, posílit ochranu společnosti před opakováním trestné činnosti a do budoucna výrazně snížit náklady na trestní politiku v oblasti vězeňství. Implementace tohoto institutu byla naplánována zejména s ohledem na současný stav vězeňství a jeho budoucí vývoj, zároveň s ohledem na ekonomickou situaci v České republice. Znovu je tedy v plánu výběrové řízení, ze kterého vzejde externí poskytovatel, který zajistí monitorovací systém.⁷⁶

Podnětem pro zavedení elektronického sledování jsou jednak závažné obavy týkající se nákladů na provoz systému trestní justice, současně je nutností představovat ekonomickou zodpovědnost a modernost, na druhou stranu je v trestní politice kladen důraz na přísnou kontrolu a důsledný dohled nad výkonem trestu.

---

⁷⁵ Ministerstvo spravedlnosti musí být výkladní skříní transparentnosti [online]. Praha: Vláda ČR © 2009 - 2013 [cit. 24. 03. 2013]. Dostupné na [www<http://www.vlada.cz>](http://www.vlada.cz)

⁷⁶ Vláda ČR schválila projekt ministerstva spravedlnosti – trest domácího vězení [online]. epravo.cz, a.s. © 1999 -2013 [cit. 24. 03. 2013]. Dostupné na [www<http://www.epravo.cz>](http://www.epravo.cz)

Ještě před výběrem dodavatele pro zajištění provozu sloužícího k elektronickému monitorování odsouzených a zavedením elektronického monitoringu do praxe české trestní justice bylo nutné provést pilotní projekt elektronického monitorování odsouzených k trestu domácího vězení v domácích podmínkách.

Cílem tohoto experimentu, který běžel ve zkušebním provozu od července do listopadu roku 2012, bylo otestovat v osmi soudních krajích systém elektronického sledování odsouzených pomocí náramků a využít získané zkušenosti k přípravě plošnějšího zavedení elektronického kontrolního nástroje do praxe trestní justice. K testování bylo k dispozici 25 monitorovacích zařízení. V průběhu tohoto experimentu prošlo monitorovacím programem celkem 47 osob (z toho 43 odsouzených k trestu domácího vězení a opatření domácího vězení v rámci podmíněného propuštění a 4 náramky testovali probační úředníci v pilotních střediscích – zejména varianty porušení sledování). V průběhu experimentu bylo vyloučeno pouze 5 odsouzených, kteří nedodrželi stanovené podmínky programu. Jelikož byl vstup do experimentu pro odsouzené dobrovolný, za porušení podmínek následovalo vyloučení z experimentu a obnovení intenzivních namátkových kontrol. Je zajímavé, že zájemců z řad odsouzených k účasti na tomto programu bylo více než počet zařízení k testování. Tímto testováním se prokázala jednak technologická způsobilost použité technologie, bezpečnostní odolnost i přijatelná finanční náročnost v rámci zvoleného modelu provozu v systému, který byl v experimentu použit. S elektronickým monitoringem a jeho technologií se v průběhu experimentu mohli seznámit soudci a státní zástupci na pracovních setkáních věnovaných tématům nové vězeňské legislativy a elektronickému monitoringu odsouzených, které pořádalo Ministerstvo spravedlnosti ČR, Probační a mediační služba ČR a Vězeňská služba ČR.

Na základě shromážděných informací a zkušeností z experimentu ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Probační a mediační službou ČR vyhodnotilo zkušební provoz elektronického monitoringu odsouzených pozitivně, jelikož byly splněny jeho plánované cíle. Pro zavedení elektronického monitoringu do praxe trestní justice hovoří jednak výsledky experimentu, odborná připravenost Probační a mediační služby ČR a v neposlední řadě srovnání nákladů výkonu trestu odnětí svobody s náklady na provoz elektronického monitoringu (přičemž náklady jedné osoby ve výkonu trestu odnětí

svobody za jeden den jsou 1.000 - 1.200,- Kč, náklady za jeden den elektronického monitoringu jedné osoby jsou 165 Kč).

Na základě výsledku experimentu Probační a mediační služba ČR ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti ČR zorganizovala dne 29. 01. 2013 informační seminář v rámci připravované nadlimitní veřejné zakázky pod názvem „Dodávky a zajištění provozu zařízení sloužícího k elektronickému monitorování odsouzených k trestu domácího vězení“, jehož cílem bylo poskytnout potencionálním dodavatelům informace o připravované veřejné zakázce. Semináře se zúčastnili zástupci zadavatele, zástupci expertní pracovní skupiny a zástupci ministerstva spravedlnosti.⁷⁷

Předmětem této veřejné zakázky je dodávka a zjištění provozu 500 kusů monitorovacích zařízení s možností navýšení tohoto počtu až na 2000 kusů, dodávka monitorovacího centra (tj. hardwaru a softwaru nezbytného k centrálnímu monitorování přítomnosti odsouzených osob v určeném místě a čase, včetně instalace v prostorách určených Probační a mediační službou ČR a propojení s automatizovaným informačním systémem Probační a mediační služby ČR), servis dodaných zařízení po dobu platnosti smlouvy (na 5 let), dodávka technického řešení pro Agendový informační systém Probační a mediační služby ČR a související proškolení zaměstnanců. Předpokládaná hodnota této veřejné zakázky byla stanovena na 229.500.000,- Kč bez DPH za 5 let provozu elektronického monitoringu.⁷⁸ V současné době probíhá výběrové řízení na dodavatele elektronického monitorování odsouzených k trestu domácího vězení.

Elektronický monitoring odsouzených je jedním z pilířů koncepčních záměrů Ministerstva spravedlnosti s cílem postupně snižovat počet osob ve výkonu trestu odnětí svobody a současně zajistit prvky prevence kriminality a ochranu společnosti.

---

⁷⁷ Informační seminář k připravované nadlimitní veřejné zakázce vedené pod názvem „Dodávka a zajištění provozu zařízení sloužícího k elektronickému monitorování odsouzených k trestu domácího vězení [online]. Praha: pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 24. 03. 2013]. Dostupné na [www<http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz).

⁷⁸ Věcný záměr veřejné zakázky na elektronický monitoring [online]. Praha: pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 19. 03. 2013]. Dostupné na [www<http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz).

Trest domácího vězení jednak omezením osobní svobody odsouzeného, jednak způsobem kontroly při výkonu tohoto trestu, zejména pak elektronickým kontrolním systémem, který umožňuje detekci pohybu odsouzeného, činí z této alternativní sankce sankci s výrazným punitivním charakterem (výrazné omezení osobní svobody, zásah do soukromí odsouzeného i zásah do soukromí jeho rodinných příslušníků). V této souvislosti byla diskutována otázka zásady personality i ústavněprávní rámec daný Listinou základních práv a svobod; článkem 10, odst. 2: „Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života“⁷⁹ a článkem 7. odst. 2: „Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu“⁸⁰.⁸¹

Trest domácího vězení představuje způsob omezení osobní svobody pachatele, za současného ponechání na svobodě, kdy je pachateli umožněno zůstat v domácím prostředí s jeho nejbližším sociálním okolím. Účelem trestu je tedy zachování pozitivních rodinných a pracovních vazeb s důrazem na znovuoobnovení trestným činem narušených sociálních vztahů, včetně nápravy pachatelem způsobených materiálních i nemateriálních škod. Možnost ve vhodných případech ponechat odsouzeného za zákonem stanovených podmínek v domácím prostředí je zpravidla lepší nejen pro pachatele samotného a jeho nejbližší okolí, ale i pro poškozeného, který tak má větší šanci obdržet plnou a včasnou kompenzaci utrpěné újmy než od pachatele, který by byl sociálně izolován výkonem nepodmíněného trestu odnětí svobody. K zavedení takového trestu přispěla i ekonomická hlediska, kdy se předpokládá značné ušetření finančních prostředků jinak vynakládaných na výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody.

2.3 Komparace české a slovenské právní úpravy trestu domácího vězení

Od 01. 01. 2006 nabyly účinnosti ve Slovenské republice nové trestní kodexy, jimiž jsou trestní zákon č. 300/2005 Z.z. ve znění pozdějších předpisů a trestní řád č. 301/2005 Z.z. ve znění pozdějších předpisů, které zrušily a nahradily kodexy z roku 1961 ve znění pozdějších předpisů. Oba tyto kodexy představily zásadní reformu trestního

---

⁷⁹ zákon č. 2/1993 Listiny základních práv a svobod, čl. 10 odst. 2

⁸⁰ zákon č. 2/1993 Listiny základních práv a svobod, čl. 7 odst. 2

⁸¹ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 292.

práva na Slovensku. Bylo tomu tak i proto, že do té doby platné kodexy neprošly tak početnými a zásadními novelizacemi, jako tomu bylo v České republice (nové trestní sankce, speciální trestní právo pro mládež, atd.) K nejdůležitějším změnám, které přinesl nový slovenský trestní zákon, lze zařadit i rozšíření dosavadního systému trestních sankcí o trest povinné práce a domácího vězení, které jsou určeny pachatelům přečinů.⁸²

Průběh trestněprávní reformy ve Slovenské republice by měl být pro nás velice inspirativní a z toho pohledu považují za zajímavé porovnat legislativu v rámci trestu domácího vězení na Slovensku s legislativou v České republice, jednak z toho důvodu, že na Slovensku se podařilo přijmout jak nový trestní zákon, tak i nový trestní řád už v roce 2005. Díky dřívější aplikaci tohoto trestu by tedy měli mít na Slovensku daleko větší zkušenosti z praxe.

Ve Slovenské právní úpravě je trest domácího vězení vymezen v ustanovení § 53 trestního zákoníku č. 300/2005 Z.z. ve znění pozdějších předpisů následujícím způsobem:

§ 53

Trest domácího vězení

- (1) Trest domácího vězení až na jeden rok může soud uložit pachateli přečinu.*
- (2) Odsouzený je po dobu výkonu trestu domácího vězení povinen se v době, kterou určí soud, zdržovat ve svém obydlí včetně k němu příslušejících vnějších prostor, vést řádný život a podrobit se kontrole technickými prostředky, pokud je tato kontrola nařízena.*
- (3) Po dobu výkonu trestu domácího vězení může odsouzený opustit své obydlí pouze po předchozím souhlasu probačního a mediačního úředníka nebo orgánu, který provádí technickou kontrolu nad odsouzeným, a to pouze z naléhavého důvodu a na nezbytně nutnou dobu. Tato doba se započítává do výkonu trestu.*
- (4) Neplní-li odsouzený povinnosti uvedené v odstavci 2, soud trest přemění na nepodmíněný trest odnětí svobody tak, že dva dny nevykonaného trestu se rovnají*

---

⁸² INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Slovenský trestní zákon*. 1. vyd. Překlad Artlingua. Praha: Kufř, 2006. s. 3-4.

*jednomu dni nepodmíněného trestu odnětí svobody, a zároveň rozhodne o způsobu výkonu tohoto trestu.*⁸³

V souvislosti s přijetím nového slovenského trestního zákoníku byl přijat také nový trestní řád ve znění pozdějších předpisů. „Výkon trestu domácího vězení“ je obsažen v § 435 odstavcích 1 až 5, ve kterých je jednak obsaženo nařízení výkonu tohoto trestu, upozornění odsouzeného na omezení a povinnosti s tímto trestem spojené, upozornění na hrozbu přeměny trestu na trest odnětí svobody a způsob kontroly.⁸⁴ Při neplnění omezení a povinností vyplývajících z trestu domácího vězení soud přemění tento trest nebo jeho zbytek na nepodmíněný trest odnětí svobody. Před tímto rozhodnutím musí být odsouzený vyslechnut. Odsouzený má rovněž požádat soud po polovině výkonu trestu o upuštění od výkonu zbytku trestu, o čemž nejpozději do 30 dnů rozhodne soud. Proti usnesení soudu uvedenému v odst. 2 a 3 je přípustná stížnost s odkladným účinkem. Na návrh odsouzeného mohou orgány pověřené kontrolou trestu domácího vězení nebo probační a mediační úředník povolit odsouzenému výjimky z trestu na nezbytně nutnou dobu.⁸⁵

Ačkoliv by se na první pohled mohlo zdát, že ve Slovenské republice díky tomu, že je trest domácího vězení zavedený v trestních předpisech o 5 let dříve než v České republice, mají větší zkušenosti s ukládáním tohoto trestu v praxi, opak je pravdou. Do roku 2011 bylo soudy uloženo pouze 200 trestů domácího vězení, jelikož bez technického zabezpečení kontroly odsouzených vznikají problémy a z tohoto důvodu není soudy tento trest ukládán. Tak jako v České republice i na Slovensku stojí před otázkou, kde na to vzít finanční prostředky. Podle Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky by si odhadované náklady na spuštění projektu elektronického monitorování vyžádaly přibližně 10 – 20 milionů eur. Jednání o financování projektu probíhají s Ministerstvem financí Slovenské republiky, přičemž cílem je získat peníze z evropského operačního programu Informatizace společnosti. V současnosti je Ministerstvem spravedlnosti

---

⁸³ INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Slovenský trestní zákon*. 1. vyd. Překlad Artlingua. Praha: Kufř, 2006. s. 42.

⁸⁴ kontrolu provádí orgán spravující technické prostředky kontroly odsouzeného nebo probační a mediační úředník

⁸⁵ INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Slovenský trestní řád*. Překlad Artlingua. Praha: Kufř, 2006. s. 225-226.

Slovenské republiky zpracována studie uskutečnitelnosti. Teprve podle finančních možností bude záviset, která varianta bude vybrána. Hlavní myšlenkou je zfunkčnit ukládání trestu domácího vězení, aby byl tento druh trestu soudy ukládán častěji, přičemž tak jako u nás si slibují značné ušetření finančních prostředků oproti těm vynakládaným za tresty odnětí svobody ve věznicích. Stejně jako v České republice současnou kontrolu výkonu trestů domácího vězení na Slovenku provádějí pouze probační a mediační úředníci. Systém elektronické kontroly by chtěli využít také při trestání povinnou prací, podmíněném propuštění z vězení nebo při domácí vazbě⁸⁶.

Stejně jako v případě české právní úpravy i podle slovenské právní úpravy je možné uložit trest domácího vězení za spáchání přečinu. Další podmínky pro uložení, které jsou obsaženy v české právní úpravě v § 60, odst. 1 písm. a) a b) trestního zákoníku, tedy ...*“vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to případně i vedle jiného trestu, a; pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost“*⁸⁷ se ve slovenské právní úpravě trestní zákona neobjevují vůbec. Podstatný rozdíl zde nalezneme v absenci písemného slibu, kterou slovenská právní úprava vůbec neřeší. Maximální doba pro uložení trestu domácího vězení je oproti české právní úpravě o polovinu kratší, to znamená, že podle slovenské právní úpravy může být soudem za spáchaný přečin uložen trest domácího vězení maximálně v délce jednoho roku. Oproti české právní úpravě nalezneme ve slovenské právní úpravě rozdíl ve vymezení prostoru, ve kterém se odsouzená osoba musí zdržovat. Česká právní úprava uvádí nutnost odsouzené osoby zdržovat se v „určeném obydlí“, oproti tomu ve slovenském trestním zákoně je uvedeno „obydlí včetně náležejících prostor“, čímž je například explicitně řešena i zahrada náležející k domu. Shodu v ustanoveních nalezneme u vymezení časové restrikce pohybu odsouzeného, kdy je zcela na rozhodnutí soudu, v jakém časovém rozmezí bude odsouzený nucen setrvat v jím určeném obydlí. Tato shoda nastala v českém právním řádu až po novele zákona trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. vydanou pod č. 330/2011 Sb. s účinností od 01. 12. 2011 - nestanovil-li soud v rozsudku jinak, byla tato povinnost odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí „*ve dnech pracovního klidu a pracovního volna*

---

⁸⁶ Rezort spravedlivosti hledá peníze na elektronický monitoring [online]. Bratislava: TASR © 2013 [cit. 19. 03. 2013]. Dostupné na [www<http://www.teraz.sk>](http://www.teraz.sk)

⁸⁷ § 60 odst. 1 písm. a) a b) trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů

po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin, nebrání-li mu v tom důležité důvody...“ Jak již bylo uvedeno, soud mohl k vymezení času určujícího povinnost zdržovat se v určeném obydlí přistupovat s ohledem na zvláštnosti konkrétního případu. Jelikož ale toto časové vymezení ...v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin... bylo pro soudní rozhodování v mnoha případech příliš návodné,⁸⁸ neboť velmi často chyběl projev zásady soudní individualizace trestu, bylo toto konkrétní časové vymezení v novele českého trestního zákona vypuštěno.

Další komparací obou ustanovení o trestu domácího vězení zjišťujeme nedostatek v české právní úpravě v absenci výslovné povinnosti odsouzeného vést řádný život. Výslovně uvedená povinnost zde není, což se v praxi ukazuje jako závažný nedostatek. Odlišnosti můžeme shledat také například v přístupu k důvodům bránícím dodržování stanovených podmínek, respektive v jejich ohlašování. Podle slovenského trestního zákona může odsouzený opustit své bydliště jen po předchozím souhlasu probačního a mediačního úředníka, v čemž je česká právní úprava vstřícnější pro běžný život odsouzeného, který má trest domácího vězení vykonávat. Vstřícnost v české právní úpravě nalezneme také v možnosti navštěvování pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění, kterou slovenský trestní zákon neobsahuje. Oproti tomu by však slovenský odsouzený k trestu domácího vězení mohl považovat za znatelnou výhodu absenci možnosti uložení přiměřených omezení a přiměřených povinností ve slovenské právní úpravě, tak jak je tomu v právní úpravě české. Podíváme-li se na důsledky porušení povinností odsouzeného, pak zjistíme, že byl ve slovenské právní úpravě zvolen proporcionální přístup k době, kdy byl uložený trest dodržován, a to tak, že v případě neplnění povinností odsouzeného dochází k přeměně zbývajících trestu domácího vězení na trest odnětí svobody v poměru dní dvěma ku jedné.⁸⁹ Daleko tvrdší důsledek v případě neplnění povinností odsouzeného nalezneme v české právní úpravě, kdy dochází k přeměně zbývajících trestu domácího vězení na trest odnětí svobody v poměru jedna ku jedné.⁹⁰

---

⁸⁸ to i přes to, že i podle tehdejší právní úpravy soud mohl rozhodnout v rozsudku jinak a vymežit dobu odlišně

⁸⁹ KYSELA, K., VOLEVECKÝ, P. *Trest domácího vězení*. Trestní právo. 2001, č. 7-8, s. 4-13.

⁹⁰ Před novelou trestního zákoníku (č. 330/2011 Sb.) hrozil odsouzenému výkon náhradního trestu odnětí svobody uloženého rozhodnutím soudu, a to až na 1 rok.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 KAZUISTIKY

V úplném závěru této práce se seznámíme s kazuistikami pěti odsouzených, kterým byl trest domácího vězení uložen.

V rámci objasnění problematiky trestu domácího vězení (dále TDV) je níže vyhodnoceno pět kazuistik tohoto trestu, se kterými jsem se během své stáže na Probační a mediační službě ČR, středisku Brno (dále PMS ČR) setkala, a které považuji za přínosné v rámci objasnění problematiky ukládání TDV a kontroly uloženého trestu PMS ČR v praxi. Spisová dokumentace nebyla vybírána podle pohlaví, etnika či věku odsouzených. Hlavním kritériem při výběru vhodných případů byla spolupráce klienta se střediskem PMS ČR a ukončení výkonu TDV a kontroly PMS ČR, střediskem Brno, a to z důvodu komplexního srovnání případů.

Cílem této praktické části práce bylo komplexně zaznamenat jednotlivé případové studie pachatelů, kteří byli k trestu TDV soudem odsouzeni, zmapovat jejich předchozí trestnou činnost, zaznamenat okolnosti a trestný čin, za který byli k TDV odsouzeni. Dále bylo především zjišťováno jejich rodinné zázemí, bytové podmínky, jejich stanovisko a postoj k uloženému trestu, zda stanovené podmínky domácího vězení dodržovali a byli osobně přítomni při namátkové kontrole, nebo jak odůvodňovali svoji absenci. V neposlední řadě jsem zhodnotila spolupráci pachatele s probačními pracovníky. Spisová dokumentace k jednomu případu obsahovala i více než 100 stran. Jména klientů, kteří vykonávali trest domácího vězení, jsou v jednotlivých případech změněna, stejně tak není uvedena adresa místa, kde byl TDV vykonáván, z důvodu ochrany osobních údajů.

Kazuistika č. 1: Václav, věk 35 let

Václav byl v minulosti pětkrát soudně trestán převážně pro majetkovou trestnou činnost, kdy na něj bylo působeno již všemi alternativními druhy trestů, které jeho situace umožňovala. Podmíněný trest odnětí svobody mu byl uložen celkem dvakrát, ve druhém případě z roku 2005 mu byl podmíněný trest odnětí svobody změněn na trest odnětí svobody nepodmíněné v délce šesti měsíců a zařazen byl do věznice s dozorem.

Dalším rozsudkem soudu z roku 2006 byl odsouzen k trestu OPP ve výměře 200 hodin, který však nevykonal ani v nejmenším rozsahu, nezajímal se o něj, proto mu byl tento trest přeměněn v srpnu roku 2008 na výkon trestu odnětí svobody (dále VTOS) v trvání 100 dnů se zařazením do věznice s dozorem, kdy tento trest vykonal v březnu roku 2009. K dalším dvěma nepodmíněným trestům odnětí svobody byl odsouzen v roce 2009.

V červenci roku 2011 se Václav společně s dalšími dvěma spolupachateli vloupal v chatové oblasti do kůlny u chaty, kde podlezli plot, urazili petlici a odcizili kovový zemnicí drát, čtyři kusy hliníkových trubek a kovových lišt, věci přehodili přes plot, kde čekali další pachatelé, ponechali je u plotu, aby se pro ně vzápětí vrátili a odnesli je, čímž způsobili poškozenému škodu odcizením ve výši asi 150,- Kč a škodu poškozením ve výši asi 100,- Kč. Následně se vloupali do kůlny za chatou, poškodili zámek, odcizili hrábě, tři šroubováky, kleště, čímž způsobili poškozenému škodu odcizením ve výši 1.000,- Kč a škodu poškozením ve výši 40,- Kč. Věci naložili do auta a odjeli je zpeněžit, avšak cestou je zajistila policie. Tohoto jednání se Václav dopustil, přestože byl mimo jiné za takový čin v posledních třech letech potrestán. Soudem byl pro přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, přečin krádeže podle § 205 odst. 2 trestního zákoníku, odsouzen podle § 60 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 trestního zákoníku *k TDV v délce šesti měsíců* ve dnech pracovního klidu a pracovního volna, v ostatních dnech od 20.00 do 5.00 hod. Pro případ, že by byl výkon TDV zmařen, uložil soud *náhradní trest odnětí svobody v trvání tří měsíců*. Rovněž byl soudem upozorněn na nutnost spolupráce s PMS ČR a vedení řádného života. Tento rozsudek nabyl právní moci v listopadu roku 2011.

Václav je příslušník romského etnika, je svobodný, z předchozího vztahu má dvě děti, bydlí společně s přítelkyní v bytě v problémové lokalitě, je drogově závislý na pervitinu a nezaměstnaný. Náklady na bydlení hradí sám. Na víkendy má někdy děti.

Václav podepsal slib, že se v době stanovené v § 60 odst. 3 trestního zákona bude zdržovat v bytě na soudem určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost. Výkon TDV mu byl soudem nařízen v polovině prosince roku 2011 v místě jeho bydliště. V lednu 2012 bylo pověřeno kontrolou TDV středisko PMS ČR. Václav

byl pozván na středisko PMS ČR, kde s ním byly projednány podmínky výkonu tohoto trestu. Poučení o výkonu TDV podepsal a taktéž byl upozorněn na nutnost TDV řádně plnit, spolupracovat s PMS ČR a po dobu výkonu TDV vést řádný život. Byl si vědom, že v případě nedodržení podmínek trestu mu hrozí nařízení náhradního trestu odnětí svobody. Václav na středisko PMS ČR donesl klíče od domovních dveří ke kontrolám TDV. První kontrola, na kterou byl upozorněn, byla zahájena dne 07. 01. 2012 s výsledkem – „přítomen“. Od začátku měsíce ledna do druhé poloviny února 2012 byl kontrolován celkem 12x vždy s výsledkem – „přítomen.“ V této době podal i pracovník PMS ČR zprávu na soud o zahájení kontrol a jejich provedení.

Při kontrole ze dne 21. 02. 2012 od 20:05-20:20 hodin nebyl doma zastižen, na opakované klepání na dveře bytu nikdo neotvíral, pouze se ozýval štěkot psa. Václav nereagoval na zvonění na mobilní telefon, telefon byl vypnutý. Ovšem středisko PMS ČR ohledně své absence anebo zdržení nekontaktoval. Pracovníci zanechali v poštovní schránce výzvu, aby se dostavil druhý den na středisko PMS ČR k podání vysvětlení své absence. Václav se druhý den na středisko PMS ČR dostavil k vysvětlení své absence a uvedl, že v Černých Polích se srazila dvě osobní auta, jel ze Soběšic v 19:22 hodin autobusem č. 57. Vystoupit chtěl u vozovny v Husovicích a dále chtěl jet tramvají č. 9 domů. Z důvodu této srážky došlo ke zdržení, kdy autobus č. 57 zastavil a čekal asi 20 minut. Z těchto důvodů nestihl být do 20.00 hodin na soudem určené adrese. Doma byl ve 20.35 hodin. V Soběšicích byl u známého, jehož příjmení neznal, neznal ani adresu pobytu známého. Telefon údajně nechal doma. Pracovník PMS mu sdělil, že o jeho absenci bude seznámen soud, který rozhodne o dalším postupu. Dále byl poučen o nutnosti dodržovat výkon TDV. Pracovník PMS ČR ověřoval Václavem sdělenou skutečnost na dispečinku dopravního podniku s výsledkem, že v tento den v 19.22 hodin neměl autobus č. 57 ze Soběšic zpoždění. Dispečink neměl na tuto dobu či dobu blízkou hlášenou žádnou mimořádnou událost či zpoždění. Další dvě kontroly proběhly koncem měsíce února s výsledkem – byl přítomen.

Pracovník PMS ČR v březnu roku 2012 podává zprávu na soud o probíhajících kontrolách a informuje soud o Václavově výše uvedené nepřítomnosti ze dne 21. 02. 2012 a zjištění, že na dispečinku dopravního podniku nemají hlášené zpoždění či mimořádnou událost v provozu a současně pracovník PMS ČR žádá soud, aby byl informován, zda je výše

uvedené zjištění důvodem k nařízení náhradního trestu odnětí svobody. Pracovníci dále pokračují v kontrolách TDV, které probíhaly v měsíci březnu a dubnu celkem 7x s výsledkem – byl přítomen. Při kontrole dne 8. 4. 2012 ve 13.20 hodin však doma zastížen nebyl, pouze telefonicky pracovníkovi PMS ČR uvedl, že je na jiné adrese na návštěvě u rodičů. Byl pozván, že se má následující den dostavit na středisko PMS ČR k podání vysvětlení své absence. Václav se však na středisko PMS ČR nedostavil a svou absenci v rámci TDV nevysvětlil. Teprve následně uvedl, že se domníval, že v důsledku svého dalšího odsouzení⁹¹ už nemusí trest TDV vykonávat. Slíbil, že se dostaví na středisko PMS ČR s rozhodnutím soudu, toto však nedoložil. Pracovník PMS ČR vzápětí učinil dotaz na rejstřík trestů (dále RT), nebylo však zjištěno, že by měl nový záznam či nařízený nástup do VTOS.⁹²

Probační pracovník podává zprávu na soud s návrhem přeměny zbytku TDV na trest odnětí svobody pro porušení podmínek výkonu trestu bez závažných důvodů a zároveň žádá soud, aby byl do doby konání veřejného zasedání další výkon TDV přerušen a prosí, aby byl o dalším postupu ve věci informován.

Ačkoliv pracovník PMS ČR nemá zprávu o dalším dění ve věci, probíhají další kontroly. V měsíci dubnu bylo kontrol v místě bydliště celkem pět, v různou denní dobu, a to včetně víkendů s výsledkem - „přítomen“. Při kontrolách 29. 04. 2012 a 08. 05. 2012 nebyl přítomen, nereagoval na klepání na dveře ani na volání na telefon. Do poštovní schránky byla pracovníky PMS ČR vhozena výzva k dostavení se na středisko PMS ČR k vysvětlení absencí. Na výzvy k podání vysvětlení se nedostavil. Probační úředník podává další zprávu na soud, kde oznamuje, že došlo k dalším dvěma porušením výkonu TDV dne 29. 04. 2012 a 08. 05. 2012. Na výzvu k podání vysvětlení se nedostavil. Následně k vysvětlení absence uvedl, že mu nefungoval zvonek.

---

⁹¹ Rozsudkem soudu byl za přečin krádeže podle § 205 odst. 2 trestního zákona 40/2009 Sb., pro úmyslný trestný čin, odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody s výměrou šest měsíců, se zařazením výkonu s ostrahou. Václav se dopustil trestné činnosti těsně před nástupem TDV, avšak po pravomocném odsouzení k němu.

⁹² Ze spisu bylo dále zjištěno, že v době, kdy probační pracovník prověřoval další trestní věc, nebyla tato dosud pravomocně skončena.

Další čtyři kontroly probíhající v měsíci květnu s výsledkem - „přítomen“. Na dotaz proč opakovaně porušil TDV, sdělil, že na výkon TDV rezignoval a je smířen s přeměnou TDV na trest odnětí svobody. Dále uvedl, že do 16. 05. 2012 musí nastoupit do VTOS z rozhodnutí soudu za spáchaný přečin krádeže, kdy byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce šesti měsíců.

Pracovníkem byla tato informace prověřena dne 21. 05. 2012 na centrální evidenci vězňů (dále CEV), kde zjistil, že měl do 16. 05. 2012 nastoupit do VTOS, avšak do VTOS nenastoupil ani do 25. 05. 2012, kdy byla provedena opakovaná kontrola na CEV. Jelikož do uvedeného data Václav do VTOS nenastoupil, bylo po něm dne 12. 06. 2012 vyhlášeno pátrání Policií ČR. Při dalších šesti kontrolách probíhajících od 17. 06. 2012 do 06. 07. 2012 nebyl Václav přítomen. Teprve až 12. 07. 2012 bylo zjištěno, že se od 22. 06. 2012 nachází ve VTOS, kde má být až do 22. 12. 2012. Kontroly, které probíhaly od začátku měsíce června a kterých bylo celkem pět, probíhaly v době, kdy se Václav nacházel ve VTOS.

Soud sděluje středisku PMS ČR, že ve věci proběhne veřejné zasedání dne 27. 08. 2012,⁹³ v němž bude rozhodnuto o výkonu TDV. Pravomocným usnesením soudu ze dne 27. 08. 2012 bylo rozhodnuto, že Václav vykoná náhradní trest odnětí svobody v trvání tří měsíců se zařazením do věznice s ostrahou.

Shrnutí

Vzhledem k všem polehčujícím okolnostem činu soud dospěl k závěru, že na Václava je možno ještě působit nejpřísnějším alternativním trestem v podobě TDV, i když se tohoto trestného činu dopustil jen 15 měsíců po vykonání předchozího trestu odnětí svobody, za který byl odsouzen, tedy trestný čin spáchal opakovaně v době do 3 let od spáchaného předešlého trestného činu, kdy jsou na způsob jeho života kladeny zvýšené nároky. Soud uložil takový trest ve čtvrtině zákonného rozpětí, a to jako samostatný, spolu s mírným náhradním trestem odnětí svobody pro případ maření. Jelikož na Václava

---

⁹³ První veřejné zasedání bylo původně nařízené v měsíci květnu roku 2012, toto však muselo být odročeno, jelikož se Václav nedostavil, ačkoliv byl o jednání vyrozuměn i upozorněn o jeho konání probačním úředníkem.

již v minulosti bylo působeno všemi alternativními druhy trestů, které jeho situace a poměry umožňovaly, se soud domníval, že uložení jednoho z již dříve uložených trestů na jeho straně nebylo vhodné. Trest domácího vězení pro Václava byl rozhodnutím soudu ovšem nařízen bez předjednání a spolupráce se střediskem PMS ČR. Povaha a závažnost spáchaného přečinu takový trest umožňovala, avšak podle mého názoru soud měl před uložením TDV pověřit středisko PMS ČR ke zhodnocení tohoto případu. Středisko PMS ČR by důkladně zmapovalo oblasti, které mohly zásadním způsobem ovlivnit vykonatelnost tohoto trestu, v tomto případě především Václavovu motivovanost takový trest vůbec vykonávat, i když se původně před soudem zavázal, že tento trest vykonávat bude. Jako další okolnost, která by soudu naznačila nevhodné uložení trestu, považuji drogovou závislost Václava, kdy takovýto trest je pro uživatele drog zcela nevhodný.

Ze shora uvedených skutečností pak není nejmenších pochyb o tom, že Václav opakovaně mařil výkon TDV, kdy byl povinen být na soudem určeném místě a ve stanovené době. Takto neučinil a jeho výmluvy o „údajné dopravní nehodě“ odpovídají spíše žákovským při opožděném příchodu do školy. Pokud je na odsouzeného působeno alternativním trestem, kdy výkon trestu tráví ve svém domácím prostředí, je povinen si věci zařídit a zorganizovat tak, aby byl po určenou dobu kontrolovatelný příslušnými pověřenými pracovníky a nemusel se pak vymlouvat jak na základní škole. Jeho povinností, pokud opustí bydliště, je zařídit si svůj pobyt tak, aby se do něj mohl dostat včas i bez ohledu na jakoukoli další dopravní situaci a překážky v cestě. Václav navíc nebyl doma vícekrát, jeho vysvětlení o tom, že mu nefungoval zvonek, rovněž zapadají do soustavných výmluv obviněných.

Navíc se Václav dopustil další trestné činnosti těsně před nástupem TDV, avšak po pravomocném odsouzení k němu, Václav tedy nevedl řádný život. Alternativní tresty jsou odsouzeným ukládány jako tresty výchovné, které je mají odradit od dalšího páchaní trestné činnosti, avšak uložení trestu na Václava zjevně neměl adekvátní výchovný účinek, když se opětovně dopustil úmyslné majetkové trestné činnosti, ke které projevuje sklony. Smysl TDV tak v tomto případě bere za své.

Kazuistika č.2: Adam, věk 49 let

Adam byl v minulosti pětikrát soudně trestán převážně pro majetkovou trestnou činnost, mimo jiné pro trestné činy krádeže a porušování domovní svobody. Na Adama již v minulosti bylo působeno všemi druhy trestů.⁹⁴ Přičemž byl v roce 2008 odsouzený k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců se zkušební dobou tři roky, kdy tato zkušební doba končila dne 30. 12. 2011. Adam se v této zkušební době dopustil dalšího trestného činu.

Dne 29. 01. 2011 ve městě nacházejícím se v kraji Vysočina na benzinové čerpací stanici vnikl do zaparkovaného neuzamčeného osobního motorového vozidla značky Škoda Fabia, odkud odcizil tři peněženky, pouzdro na doklady, v nich se nacházel občanský průkaz, řidičský průkaz, dvě nepřenositelné platební karty banky, karta CCS, doklady o pojištění vozidla, čímž svým jednáním způsobil škodu odcizením ve výši 380,- Kč. A dále téhož dne se pomocí odcizené platební karty pokusil spolu s další osobou provést neoprávněný výběr ve výši 15.000,- Kč z bankomatu banky v nedalekém městě, což se nakonec nepodařilo i přesto, že se o výběr finanční hotovosti i v menších částkách pokusil v dalších osmi případech. Adam takto jednal, ačkoliv byl rozsudkem soudu z prosince roku 2008 odsouzen pro trestný čin krádeže k TOS v trvání pěti měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu tři let, tedy do 31. 12. 2011,⁹⁵ tím spáchal – přečin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 trestního zákoníku – dílem dokonaného a dílem nedokonaného ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku přečin krádeže podle § 205 odst. 2 trestního zákoníku - přečin krádeže ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1h § 205 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Adam byl soudem *odsouzen k TDV v délce osmi měsíců ve dnech pracovního klidu a pracovního volna, v ostatních dnech od 20.00 do 5.00 hod.* Pro případ maření soud určil *náhradní trest v délce osmi měsíců* a současně mu byl uložen podle § 75 odst. 1 trestního zákoníku trest zákazu pobytu na území okresu města, kde přečin spáchal, a to na dobu jednoho roku. V měsíci květnu roku 2011 Adam podepsal slib, že se bude v soudem stanovené době zdržovat na určité adrese. Tento trestní příkaz nabyl právní moci v červnu roku 2011.

---

⁹⁴ Václav byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody, dvakrát byl odsouzen k trestu OPP s výměrou 400 hodin, které vykonal, i k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, ze kterého byl podmíněčně propuštěn.

⁹⁵ viz výše

Adam žije ve společné domácnosti s družkou a třemi dětmi⁹⁶ v pronajatém bytě v nástavbě paneláku. V době, kdy spáchal trestný čin a kdy byl odsouzen k TDV, byl bez zaměstnání, družka byla na mateřské dovolené. Od září roku 2011 měl příslibenou práci a měl být zaměstnán v autoservisu. Při jednání s probačním pracovníkem byl poučen o výkonu TDV a byly s ním projednány podmínky tohoto trestu. Adam probačnímu pracovníkovi uvedl kontaktní adresu, telefonní číslo své i družky. Probační pracovník podal v srpnu roku 2011 zprávu na soud, že je trest možno nařídit od 1. 9. 2011 a současně soud ve zprávě informoval o zjištěných skutečnostech, že výkonu tohoto trestu nic nebrání. Adam při další schůzce předložil probačnímu úředníkovi pracovní smlouvu na hlavní pracovní poměr na dobu neurčitou, kterou bude od 01. 09. 2011 vykonávat v autoservisu. S probačním úředníkem se domluvili na termínu první návštěvy v místě bydliště. Při této první návštěvě v místě bydliště byly dohodnuty podmínky, jak budou kontroly TDV probíhat.⁹⁷ S probačním pracovníkem bylo dohodnuto, že nejprve budou pracovníci při kontrole telefonovat na mobil Adama, kdyby se s ním nespojili, zatelefonují družce, a až nakonec budou zvonit na zvonek, aby nevzbudili jedno z dětí. Soudem byl výkon TDV nařízen od 01. 10. 2011.

Soud nařídil veřejné zasedání, při kterém v září roku 2011 rozhodl usnesením o přeměně podmíněného trestu odnětí svobody se zkušební dobou tří let, na nepodmíněný trest odnětí svobody v délce pěti měsíců, jelikož se Adam ve zkušební době opětovně dopustil úmyslné majetkové trestné činnosti, nevedl řádný život, a porušil tak podmínky podmíněného odsouzení. Současně mu byla uložena povinnost uhradit způsobenou škodu. Adam požádal soud o odklad nástupu do VTOS o jeden a půl měsíce, který odůvodnil potřebou zajistit si rodinné záležitosti a zaměstnání, aby po výkonu tohoto trestu mohl opět do zaměstnání nastoupit. Zároveň chtěl ujistit soud, že odklad termínu nástupu do VTOS bude respektovat. Žádost zaslal na soud a přinesl ji osobně na středisko PMS ČR. Probačním pracovníkem byl poučen o TDV a o tom, že do VTOS bude muset nastoupit.

V měsíci říjnu probíhaly kontroly v místě bydliště celkem osmkrát, v různou denní dobu, a to včetně víkendů, vždy s výsledkem - „přítomen“. Probační pracovník podal zprávu na Policii České republiky o zahájení kontroly TDV. Adamovi byla v říjnu roku 2011

---

⁹⁶ dvě nezletilé děti a jedno dítě nevlastní zletilé (studující na VŠ)

⁹⁷ specifikován dům, přístup a vchod do domu, patro, byt, zvonek, schránka

doručena výzva k nastoupení trestu, kdy měl tento začít vykonávat nejpozději dne 21. 11. 2011. V měsíci listopadu probíhaly kontroly v místě bydliště celkem pětkrát s výsledkem - „přítomen“. Při kontrole dne 21. 11. 2011 – ve 21:20 hodin – nebyl Adam přítomen. Mobilní telefon byl nedostupný, probační pracovníci volali na mobil přítelkyně, která jim sdělila, že ten den nastoupil do VTOS. V CEV bylo probačním pracovníkem zjištěno, že se Adam od 21. 11. 2011 do 21. 04. 2012 nachází ve VTOS, kde byl zařazen do věznice s dozorem. Probační pracovník v měsíci listopadu podává zprávu na soud o kontrolách a informuje soud o nástupu Adama do VTOS a termínu propuštění, který je stanoven ve druhé polovině měsíce dubna roku 2012, o podmíněné propuštění si Adam nepožádal. Na CEV bylo probačním pracovníkem zjištěno, že dne 20. 04. 2012 byl z VTOS propuštěn.

Usnesením soudu z ledna roku 2012 bylo rozhodnuto, že na dobu, kdy Adam vykonával VTOS v jiné trestní věci, se výkon TDV přerušuje. Adam je povinen pokračovat ve výkonu TDV následující den po propuštění z VTOS. Od 21. 04. 2012 pokračuje ve výkonu TDV. První kontrola po propuštění z VTOS proběhla dne 26. 04. 2012 s výsledkem – „přítomen“, o čemž byl informován soud. Další kontroly probíhaly od konce měsíce dubna do konce měsíce října celkem 45x, a to ve všech případech s výsledkem - „přítomen“.

V prvních dnech měsíce listopadu podává probační pracovník závěrečnou zprávu soudu o ukončení kontrol v rámci TDV. Výkon TDV byl ukončen 01. 11. 2012 v důsledku přerušování trestu, jelikož vykonával VTOS v délce pěti měsíců. Adam v rámci výkonu TDV spolupracoval, celkem byl kontrolován pracovníky střediska PMS ČR 59x. Pokaždé byl v určeném čase v rámci kontrol přítomen na soudem stanoveném místě.

Shrnutí

Adam má za sebou velmi bohatou trestní minulost, kdy na něj bylo působeno do té doby již všemi druhy trestů. Ve zkušební době podmíněného odsouzení, kdy jsou na způsob jeho života kladeny zvýšené nároky, nevedl řádný život a dopustil se další trestné činnosti, za kterou byl odsouzen k TDV v délce osmi měsíců s náhradním trestem odnětí svobody v délce osmi měsíců.

Podmíněně odložené tresty jsou odsouzeným ukládány jako tresty výchovné, které je mají odradit od dalšího páchaní trestné činnosti. Uložený podmíněný trest odnětí svobody však na Adama zjevně neměl adekvátní výchovný účinek, když se ve zkušební době opětovně dopustil úmyslné majetkové trestné činnosti, ke které projevuje sklony. Vzhledem k opakovaně trestané osobě odsouzeného Adama, který se opakovaně dopouštěl úmyslné majetkové trestné činnosti, soud dospěl k názoru, že již nelze využít alternativního postupu v podobě ponechání podmíněného odsouzení v platnosti, proto byl soudem podmíněný trest odnětí svobody přeměněn na trest nepodmíněný v délce pěti měsíců, pro který byl zařazen do věznice s dozorem. Na tuto dobu byl Adamovi přerušen výkon TDV, který do té doby vykonával bez závažných problémů. Ihned po propuštění z VTOS znovu pokračovaly kontroly dodržování podmínek TDV. I přesto, že byl TDV nařízen bez předjednání s probačními pracovníky, v jeho případě se zdálo být uložení TDV vhodné. Probačními pracovníky nebyly zjištěny skutečnosti, které by bránily výkonu TDV. Domnívám se, že velkou zásluhu na úspěšném vykonání trestu mělo rodinné zázemí a získání nového stálého zaměstnání, kde začal pracovat těsně před nástupem výkonu TDV. Záleží tedy na Adamovi, jestli tato „druhá šance“, kdy mohl zůstat v domácím prostředí se svou rodinou, se dostatečně pozitivně projeví na jeho dalším chování a zda přispěje k tomu, že přestane páchat další trestnou činnost. V tomto případě lze konstatovat, že uložení TDV splnil svůj účel.

Kazuistika č.3: Pavel, věk 26 let

Pavel byl v minulosti čtyřikrát soudně trestán, poprvé již jako mladistvý pro trestný čin vydírání, v dospělosti pro rozsáhlou majetkovou trestnou činnost.⁹⁸

Pavel v době od března do září roku 2010 v Pardubickém kraji odcizil celkem 7 zaparkovaných uzamčených přívěsných nákladních vozíků, čímž jejich majitelům způsobil škodu v celkové výši 91.000,- Kč, tohoto jednání se dopustil přesto, že byl za obdobnou trestnou činnost v posledních třech letech potrestán,⁹⁹ tím spáchal

---

⁹⁸ trestné činy: vydírání, pokus trestného činu krádeže, krádež, loupež, neoprávněné držení platební karty, poškozování cizí věci, porušování domovní svobody a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

⁹⁹ Rozsudkem soudu z ledna roku 2005 byl Pavel odsouzen pro provinění krádeže k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání sedmi měsíců, z jehož výkonu, který byl v říjnu roku 2006 nařízen, byl v měsíci srpnu roku

přečin krádeže podle § 205 odst. 1a trestního zákoníku 40/2009 Sb. a přečin krádeže podle § 205 odst. 2, 3 trestního zákoníku 40/2009 Sb., pro úmyslný trestný čin byl odsouzen *k TDV v délce čtrnácti měsíců, s náhradní trestem v délce jednoho roku*, ve dnech pracovního klidu a pracovního volna, v ostatních dnech od 20.00 do 4.00 hod. Současně mu byla uložena povinnost uhradit poškozeným způsobenou škodu. Trestní příkaz nabyl právní moci v dubnu roku 2011.

Pavel bydlí v nájemním bytě v rodinném domě se zahradou. Ve společné domácnosti bydlí s družkou, matkou a roční dcerou, jedenkrát za 14 dní má na víkendy pětiletou dceru z předchozího vztahu, o kterou pečuje její matka. Aktuálně pracuje ve městě Brně v recyklační firmě, kde je po dobu zaměstnání ubytován v areálu firmy, domů jezdí pouze jedenkrát za 14 dní na víkendy.

Pověřeno k výkonu probační činnosti bylo středisko PMS ČR v Ústí nad Orlicí sídlící v Pardubickém kraji dne 23. 6. 2011, jelikož ve vesnici spadající pod středisko PMS ČR v Ústí nad Orlicí má Pavel trvalý pobyt. Usnesením soudu z června roku 2011 bylo nařízeno zdržovat se v místě bydliště. Poučení o výkonu TDV Pavel podepsal v červenci roku 2011. Při první návštěvě v místě bydliště byly probačním úředníkem zjištěny informace týkající se bydlení, rodinné situace i možná rizika pro kontroly TDV.

V červenci roku 2011 poslal Pavel žádost na soud o postoupení spisu z důvodu zaměstnání v jiném městě, s návrhem na změnu místa výkonu trestu se připojuje i probační úředník. Usnesením soudu v červenci roku 2011 bylo rozhodnuto o změně místa výkonu tohoto trestu a bylo pověřeno středisko PMS ČR Brno. Následně byl postoupen spis se shrnující zprávou probačního pracovníka o výkonu trestu a zjištěných informacích. Začátek výkonu TDV byl stanoven na 30. 7. 2011.

Při osobní konzultaci na PMS ČR, středisku Brno byl Pavel znovu poučen o podmínkách TDV, kde toto poučení podepsal. Od července roku 2011 pracuje v Brně. Probační

pracovník dává na vědomí obvodnímu oddělení Policie ČR o začátku výkonu TDV v místě ubytování odsouzeného Pavla. Od 16. 08. 2011 byla pracovníky PMS ČR Brno zahájena kontrola TDV odsouzeného Pavla. V práci je Pavel spokojený. Oficiální příjem uvádí 8.000,- Kč, dalších 7.000,- Kč neoficiálně. Součástí je bydlení a strava zdarma. Může dělat řidičský průkaz skupiny C a na kolový nakladač, včetně strojního průkazu. O spáchaném trestném činu zaměstnavateli nic neřekl a sdělil mu, že TDV dostal za neplacení výživného, práce si váží a nerad by ji ztratil. V budoucnu má od něj slíbený nájemní byt či menší rodinný domek. Do konce roku má od zaměstnavatele přislíbené jiné bydlení za účelem přestěhování jeho rodiny.

Spolupráci s PMS ČR nabídl i jeho zaměstnavatel, který nevěděl o jeho minulosti a TDV. Zaměstnavatel nemá zájem, aby jeho pracovník porušil trest, podrobně se doptával na podmínky, projevil zájem o kontaktování, a to v případě, že se Pavlovi nedovoláme či nebude reagovat na zvonek na bráně. Zaměstnavatel ho následně zkontaktuje či zařídí, aby se dostavil. V ubytovně firmy bydlí dalších pět lidí. Se zaměstnavatelem bylo dojednáno, že na bránu opatří schránku.

Koncem měsíce listopadu kontaktoval pracovníka probační služby zaměstnavatel Pavla ohledně nařízeného veřejného zasedání ve věci porušení podmínek podmíněného propuštění, kdy mu byla stanovena zkušební doba v trvání čtyř let s dohledem probačního úředníka na dobu dvou let, kdy v této době spáchal další trestné činy. Požádal o posudek k TDV, neboť se chce za Pavla zaručit. Uvedl, že se svolením Pavla s ním pojedje na veřejné zasedání. Na základě takovéto žádosti probační pracovník vypracoval posudek s vyjádřením, že Pavel plní předmětný 14ti měsíční výkon TDV řádně a s PMS ČR spolupracuje a informoval soud o dosud provedených kontrolách, kdy byl pokaždé na soudem stanoveném místě přítomen.

Probační úředník v prosinci roku 2011 kontaktoval soudkyni, která má rozhodovat ve věci porušení podmínek podmíněného propuštění, kdy ji seznámil s Pavlovou situací, řádným plněním TDV a požádal ji o toleranci. Následně bylo na trestní kanceláři soudu zjištěno, že ve výše uvedené věci bylo veřejné zasedání odročeno na neurčito za účelem zjištění stavu dalšího plnění TDV a úhrady škody poškozeným.

Probační pracovník podával soudu průběžné zprávy o provedených kontrolách a zjištěných informacích o místě, kde je TDV vykonáván. Dne 26. 4. 2012 se telefonicky spojil Pavel s probačním pracovníkem a informoval ho o tom, že bude od 27. do 29. 4. 2012 stěhovat rodinu do Brna. Na základě této skutečnosti bylo dohodnuto, že v tyto dny nebude probíhat kontrola. Pracovníky provádějícími v září roku 2012 kontrolu TDV byl Pavel vyzván k doložení kopií dokladů o úhradě škody. Pavel byl tímto požadavkem zaskočen, nevěděl, že to bude potřeba „tak brzy“. Bylo mu doporučeno, aby si vyřídil okopírování dokladů o úhradě a předal je na středisko PMS ČR nebo další kontrole. Pavel následně doložil doklady o úhradě škody sedmi poškozeným v celkové hodnotě 91.000,- Kč, mimo to uhradil pokutu městu, kde trestné činy spáchal, a uhradil i částku ve výši 1.500,- Kč na náklady řízení. Namátkové kontroly výkonu TDV probíhaly od poloviny srpna 2011 do září roku 2012 v místě, kde byl Pavel zaměstnán, celkem 94x – v různou denní dobu, včetně víkendů, pokaždé byl řádně přítomen. Probační pracovník v závěrečné zprávě zhodnotil jeho chování jako slušné a bezproblémové, s PMS ČR spolupracoval.

Shrnutí

Pavel měl na svůj nízký věk poměrně bohatou trestní minulost. Trestný čin, za který byl odsouzen k TDV spáchal tak, že si přisvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil a způsobil takovým činem větší škodu, a navíc byl v posledních 3 letech za obdobný trestný čin potrestán. Na základě Pavlovy žádosti soud povolil změnu místa výkonu TDV, jelikož měl zajištěné zaměstnání v jiném městě a místě, než kde měl trvalý pobyt a kde žila jeho rodina. Sám se k uloženému TDV vyjádřil takto: „Je to lepší, než kdybych byl v base“.

Domnívám se, že k naplnění účelu trestu značnou měrou přispěla skutečnost, že získal Pavel zaměstnání. V práci je spokojený. Problémy by ovšem jistě nastaly, kdyby tuto práci ztratil. Pokud by se Pavel ocitl bez finančních prostředků, považuji za velmi pravděpodobné, že by sháněl finance nelegální cestou. Jak bylo uvedeno výše, ani svému zaměstnavateli úplně přesně neuvedl, jaké trestné činy spáchal. Naopak zaměstnavatel se za Pavla zaručil a velmi intenzivně se zajímal o výkon TDV a jeho plnění.

Poté co probačnímu úředníkovi nahlásil včas termín, kdy k sobě bude stěhovat rodinu, bylo mu v tomto požadavku vyhověno a bylo dohodnuto, že v tuto dobu nebude kontrola TDV probíhat. V tomto případě velmi kladně hodnotím Pavlovu spolupráci s probačními úředníky. Jelikož získal Pavel od zaměstnavatele slíbené bydlení, po deseti měsících se za ním přestěhovala i jeho rodina. Probační pracovník jeho chování zhodnotil tak, že bylo slušné a bezproblémové, s PMS ČR spolupracoval. Způsobenou škodu zcela uhradil. Lze proto konstatovat, že v tomto případě TDV naplnil svůj účel.

Z ukončeného spisu o výkonu TDV se však nepodařilo zjistit, jak dopadlo rozhodnutí soudu ve věci porušení podmínek podmíněného propuštění. Půjde Pavel skutečně opět do vězení?

Kazuistika č. 4: Jan, věk 40 let

Jan byl v minulosti třikrát soudně trestán pro trestné činy vydírání, nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek a jedů a pozměňování platebního prostředku¹⁰⁰.

Rozsudkem soudu z roku 2009 byl odsouzen k trestu OPP ve výměře 200 hodin, který však nevykonal ani v nejmenším rozsahu, nezajímal se o něj, proto mu byl tento trest přeměněn v červenci roku 2011 na VTOS v trvání 100 dnů se zařazením do věznice s dozorem. Od srpna roku 2011 do září roku 2011 se však vyhýbal nástupu do VTOS, ačkoliv byl řádně srozuměn o nástupu nejpozději do 19. 08. 2011 do věznice, proto byl v září roku 2011 vydán příkaz k dodání osoby do VTOS, který policejní orgán realizoval, když byl téhož dne kontrolován policejní hlídkou ve městě Brně. Tento trestu vykonal v prosinci roku 2011.

---

¹⁰⁰ Trestnou činnost začal páchat od roku 2001, kdy byl nejprve odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce dva roky a zařazen byl do věznice s dozorem, tento trest mu byl však v srpnu téhož roku zrušen a byl mu uložen souhrnný trest v délce dva roky a šest měsíců a zařazen byl do věznice s dozorem. Z výkonu tohoto souhrnného trestu byl podmíněně propuštěn v březnu roku 2002 se zkušební dobou v délce čtyř let, kdy se v březnu roku 2007 osvědčil. Dalším rozsudkem soudu z roku 2009 byl odsouzen k trestu OPP ve výměře 200 hodin, který však nevykonal ani v nejmenším rozsahu, nezajímal se o něj, proto mu byl tento trest přeměněn v červenci roku 2011 na VTOS v trvání 100 dnů se zařazením do věznice s dozorem.

Jan mařil výkon rozhodnutí soudu tím, že bez závažného důvodu nenastoupil na výzvu sodu VTOS, čímž spáchal přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. e) TZ a byl odsouzen podle § 337 odst. 1 trestního zákona, za použití § 60 odst. 1, 2, 3, 4 trestního zákona k TDV, který spočíval v povinnosti odsouzeného zdržovat se po dobu *šesti měsíců* výkonu tohoto trestu v určeném obydlí od 20.00 do 5:00 hod. v pracovních dnech, od 00:00 do 24:00 hodin v dnech pracovního klidu a pracovního volna, vyjma návštěv pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání, nebo poskytnutí zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení v důsledku jeho onemocnění nebo úrazu. Tento rozsudek soudu nabyl právní moci v září roku 2012.

V březnu roku 2012 bylo soudem kontrolou nad výkonem TDV pověřeno středisko PMS ČR. Jan byl probačním úředníkem pozván na středisko PMS ČR k objasnění podmínek výkonu TDV. Na středisko PMS ČR se dostavil, sdělil, že bydlí a TDV bude vykonávat v nájemním bytě ve 4. patře, kde žije s družkou, jejím osmiletým synem a právě čekají narození dítěte. Jméno na zvonku domu i bytu je družky. Uvedl na sebe telefonický kontakt i kontakt na družku. Družka o TDV ví a počítá s kontrolami. Bylo dohodnuto, že nejprve budou probační pracovníci provádějící kontrolu zvonit na zvonek před vchodem i před bytem, v případě potřeby budou Jana kontaktovat na mobil. Jan na této schůzce podepsal poučení o TDV.

Jan je bez zaměstnání, respektive pracuje „načerno“, není veden na úřadu práce, trvalou adresu má nahlášenou na městském úřadě. Probačním pracovníkem byl poučen, že v případě, kdyby nastoupil do oficiálního zaměstnání, je možné požádat soud o změny hodin podle pracovního místa či směn. Je však nezbytné vše dokládat písemně. Výkon TDV byl nařízen od 10. 04. 2012.

První kontrola byla zahájena 15. 4. s výsledkem - „přítomen.“ Probační pracovník podává zprávu na soud o zahájení kontrol. Při jedné z dalších kontrol v měsíci dubnu Jan sdělil, že synovi volali záchranku, nejspíš syna povezu do nemocnice. Probačními pracovníky byl upozorněn, že pokud bude syna doprovázet, necht' si v nemocnici vyžádat potvrzení. Při kontrole v měsíci květnu se Jan zajímal o podmínky výkonu TDV, pokud by měl práci spojenou s občasným nočními výjezdy. Bylo mu doporučeno kontaktovat probačního

pracovníka a dojednat další postup s ním. V červnu Jan sdělil, že je nově evidovaný na úřadu práce a slíbil poslat doklad e-mailem.

Probační pracovník podával soudu průběžné zprávy o provedených kontrolách, pokaždé byl odsouzený Jan řádně přítomen na soudem stanoveném místě. Kontroly výkonu TDV dále pokračují.

Při jedné z kontrol zahlédly na ulici při odjezdu od domu pracovnice PMS ČR družku odsouzeného, oslovily jí a ptaly se, zda je u ní doma vše v pořádku. Odpověděla, že všechno je v pořádku. Poukázala na své pokročilé těhotenství. Ujistily jí, že v případě potřeby se může jakkoliv obrátit na PMS ČR.

V říjnu 2012 podává probační pracovník závěrečnou zpráva k ukončení a zhodnocení TDV. Výkon TDV započal 10. 04. 2012, ukončen byl 10. 10. 2012. Odsouzený Jan byl pracovníky střediska PMS ČR kontrolován celkem 46x, pokaždé byl řádně přítomen na soudem stanoveném místě a čase. Jeho chování bylo slušné, s probačními pracovníky spolupracoval.

Shrnutí

Hned za první trestnou činnost, kterou Jan spáchal v roce 2001, byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Rozsudkem soudu z roku 2009 byl uznán vinným a za trestný čin neoprávněného držení platební karty podle § 249 odst. 1 zák. č. 140/1961 Sb. byl odsouzen k trestu OPP ve výměře 200 hodin, který však nevykonal ani v nejmenším rozsahu, nezajímal se o něj, proto mu byl tento trest přeměněn v červenci roku 2011 na VTOS v trvání 100 dnů se zařazením do věznice s dozorem. Jelikož se nástupu do výkonu tohoto trestu vyhýbal a v řádném termínu nenastoupil, byl zadržen policií a za maření výkonu úředního rozhodnutí byl odsouzen k TDV v délce šesti měsíců.

Při kontrolách prováděnými probačními pracovníky, které probíhaly v různou denní dobu, a to včetně víkendů, byl vždy na soudem stanoveném místě a čase přítomen. Probačním pracovníkem nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by bránily výkonu tohoto trestu. Ačkoliv Jan v době výkonu tohoto trestu neměl žádné stálé zaměstnání, domnívám se, že mohlo mít pozitivní vliv na řádné plnění trestu stabilní rodinné zázemí, a to hlavně očekávání narození dítěte. Jeho chování zhodnotil probační pracovník jako slušné, s probačními pracovníky spolupracoval. Lze proto konstatovat, že v tomto případě TDV splnil svůj účel. Záleží tedy jen na Janovi, zda narození dítěte dostatečně pozitivně ovlivní jeho sklony k páčání trestné činnosti. Dá v budoucnosti přednost trávení volného času s rodinou, anebo skončí ve vězení?

Kazuistika č.5: Radka, věk 23 let

Radka byla v posledních třech letech dvakrát soudně trestána pro majetkovou trestnou činnost.

Radka jako osoba registrovaná na veřejném aukčním serveru Aukro pod nickem, s úmyslem vydražené zboží nezaslat a zaslané finanční částky si ponechat, nabízela k prodeji fotoaparát zn. Nikon, a když aukci vyhrál dražitel a uhradil jí podle jejího pokynu za vydražený fotoaparát na její účet požadovanou částku 9.700,- Kč, vydražený fotoaparát mu nezaslala, ani peníze později nevrátila.

Dále v aukci nabízela k prodeji navigaci MIO, a když aukci vyhrál dražitel a uhradil jí podle jejího pokynu za vydraženou navigaci na její účet požadovanou částku 2.075,- Kč, vydraženou navigaci mu nezaslala, ani peníze později nevrátila. Tedy sebe obohatila tím, že někoho uvedla v omyl a způsobila tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, tím spáchala přečin podvodu podle § 209 odst. 1 trestního zákoníku, a za to byla odsouzena *k TDV v trvání dvou měsíců*, pro případ, že by byl výkon tohoto trestu zmařen, uložil soud *náhradní trest odnětí svobody v trvání jeden měsíc*, a to včetně povinnosti nahradit poškozeným škodu. Tento trestní příkaz nabyl právní moci v říjnu roku 2011.

Radka má hlášený trvalý pobyt na úřední adrese, je Romka, zaměstnaná v posledních dvou letech nevykonávala žádné, vzdělání má základní - devět tříd, je nemajetná. Čistý měsíční příjem je 7.400,- Kč (mateřský příspěvek), má čtyřletou dceru, o kterou nepečuje a nestará se o ni, její dcera byla svěřena do trvalé péče její matce. Telefonní kontakt na sebe neuvedla.

V rámci zjišťování podmínek pro nařízení výkonu TDV učinili probační pracovníci návštěvu Radky v bytě na adrese, kde měla TDV vykonávat. Byt se nachází v pavlačovém domě ve druhém patře v problémové lokalitě, číslo bytu nebylo zjištěno. Na dvoře a na schodišti byl nepořádek a zápach. Vchod do dvora je přístupný ze dvou míst z ulice, poštovní schránky v domě nejsou, zvonek nefunguje. Radka byla přítomna a probačními pracovníky předběžně poučena o TDV s tím, aby se 03. 11. 2011 dostavila k projednání podmínek výkonu TDV. Radka slíbila, že se ve stanovený termín na PMS ČR dostaví. Bohužel se tak nestalo, na PSM se nedostavila. Probační pracovník proto 08. 11. 2011 učinil ve výše uvedeném bytě další návštěvu s úmyslem projednat s Radkou podklady pro nařízení TDV. Radka nebyla přítomna. V bytě se nacházela pouze její babička, která sdělila, že její vnučka je závislá na drogách, v bytě se zdržuje pouze příležitostně, volný čas tráví na ulici a není na ni spolehnutí. Zároveň během této návštěvy babičku odsouzené požádal, aby vnučce sdělila, že se musí 09. 11. 2011 dostavit na PMS ohledně jednání o podkladu pro nařízení TDV. Opět se však v určený termín Radka na PMS ČR nedostavila. Dalším dopisem byla pozvána k jednání na středisko PMS, tuto výzvu si Radka nepřevzala, na PMS ČR se nedostavila.

V měsíci listopadu proto probační pracovník požádal o spolupráci při dodání odsouzené na středisko PMS ČR asistenta prevence kriminality romského střediska DROM, Brno. Tento pracovník pak středisku PMS ČR sdělil, že učinil návštěvu ve výše uvedeném místě bydliště odsouzené, kde však nebyla přítomna. Mluvil pouze s její babičkou a dalšími lidmi v dané lokalitě. Rozhovorem s nimi zjistil, že odsouzená Radka je skutečně drogově závislá, v bytě na adrese se zdržuje namátkově a je velice nespolehlivá. Aktuální místo pobytu odsouzené asistent prevence kriminality nezjistil, nepodařilo se mu Radku kontaktovat. Probační pracovník podává zprávu soudu o tom, že se s odsouzenou Radkou nepodařilo projednat podklady pro nařízení TDV z důvodu nespolupráce, proto navrhuje, aby byl nařízen výkon TDV bez projednání a současně zmiňuje možnost uložený TDV

rovnou přeměnit na náhradní trest odnětí svobody pro zjevnou nespolupráci. Soudu dále sděluje zjištěné poznatky o bytě, ve kterém by měla odsouzená TDV vykonávat. Zároveň zdvořile žádá, aby byl informován o dalším postupu ve věci. Při další osobní návštěvě bytu odsouzené Radky v prosinci nebyla Radka přítomna. Babička odsouzené Radky mu sdělila, že na živobytí si vydělává prostitucí. Požádal jí, aby vnučku přivedla na PMS ČR.

Soud středisku PMS ČR sděluje, že výkon TDV byl nařízen od 01. 02. 2012 bez předběžného projednání a v případě, že nebudou plněny podmínky trestu, nechť je podán návrh jeho přeměny na trest nepodmíněný. Usnesení o nařízení výkonu TDV bylo Radce předáno prostřednictvím Policie ČR v prosinci roku 2011. Při prvních čtyřech kontrolách byla Radka přítomna. Probační úředník podává zprávu o kontrolách soudu.

Dne 21. 02. 2012 byla provedena další kontrola TDV, tentokrát však Radka nebyla přítomna. V bytě odsouzené zanechali pracovníci provádějící kontrolu nad odsouzenou písemnou výzvu, aby se následující den dostavila na středisko PMS ČR podat vysvětlení své absence. Radka se však ve stanovený termín podat vysvětlení nedostavila, PMS ČR vůbec nekontaktovala. Proto se probační pracovník téhož dne dostavil do bytu odsouzené s tím, aby ji vyslechl a zjistil tak důvody její absence v rámci kontroly TDV. Radka však nebyla v bytě přítomna. Pracovník PMS ČR jednal jen s její babičkou, která v bytě pobývá. Požádal jí, aby svou vnučku poslala následující den na PMS ČR k podání vysvětlení. Babička odsouzené sdělila, že její vnučka nebývá v nočních hodinách doma a výkon TDV neplní. Bohužel se ani přes tuto intervenci odsouzená na PMS ČR nedostavila a svou absenci nevysvětlila. Probační pracovník podává znovu žádost o intervenci a spolupráci pracovníka DROM Brno.

Na základě spolupráce s policií obdrželo středisko PMS ČR zprávu o kontrole osob ze dne 25. 02. 2012 v okolí domu, kde odsouzená Radka bydlí. Odsouzenou kontrolovali ve 23.10 hodin - v době, kdy měla vykonávat TDV. Toto omezení porušila, protože si šla koupit cigarety do nonstop prodejny na ulici. Hlídka Policie ČR ji zastavila v okamžiku, kdy šla zpátky domů. Nacházela se mimo místo stanovené TDV.

Další kontrola TDV byla provedena dne 26. 02. 2012, odsouzená Radka opět nebyla přítomna. V jejím bytě byla ponechána písemná výzva, aby se následující den dostavila na PMS ČR podat vysvětlení své absence. Odsouzená se však k podání vysvětlení nedostavila, PMS ČR nekontaktovala. Následující den podává probační pracovník návrh na nařízení náhradního trestu odnětí svobody, jelikož odsouzená maří výkon uloženého TDV. Při kontrole dne 28. 02. 2012 nebyla Radka přítomna, byla jí zanechána výzva, aby se následující den dostavila k návštěvě PMS ČR. Dne 29. 02. 2012 se Radka dostavila na PMS ČR k podání vysvětlení, kde byla konfrontována se zjištěním PMS ČR v rámci kontrol TDV, kdy opakovaně, čtyřikrát, nebyla v určený čas na soudem stanoveném místě. K těmto porušením udává, že to doma nemohla vydržet. To je důvod absencí v rámci kontrol TDV. Přiznává užívání drog, konkrétně heroinu formou kouření. Léčbu nezačala. Praktického lékaře údajně nemá, psychiatrickou pomoc nevyhledala. Dále sděluje, že je těhotná (těhotenský průkaz nepředložila). Neví v kolikátém je měsíci. Radce byl probačním pracovníkem předán kontakt na odbornou psychologickou pomoc ve věci drogové závislosti (poradenské centrum – sdružení Podané ruce) s doporučením, aby tuto pomoc ihned vyhledala. Dále jí byla doporučena návštěva romského střediska DROM. K povinnosti nahradit poškozeným škodu udává, že ze způsobené škody dosud neuhradila ani korunu. Odsouzené bylo sděleno, že soud bude rozhodovat o jejích porušeních TDV. Dále byla znovu poučena o nutnosti zdržovat se v bytě, kde má nařízený TDV vykonávat, spolupracovat s PMS ČR a vést řádný život. Probační pracovník rovněž vyzval Radku k výkonu trestu OPP, který má vykonávat z rozhodnutí soudu ze srpna roku 2011 ve výměře 300 hodin, pokud se bude výkonu trestu OPP vyhýbat či výkon trestu mařit či nevykoná-li trest ve stanovené době, mohl by jí být trest OPP přeměněn.

Při další kontrole výkonu TDV byla přítomna, ovšem v dalších dnech proběhly tři kontroly, kdy nebyla na určeném místě zastihena. Pracovníci provádějící kontrolu zanechali v bytě výzvu, aby se dostavila na středisko PMS ČR k podání vysvětlení. K podání vysvětlení se Radka dostavila a při této příležitosti byla poučena o datu a místu konání veřejného zasedání, kde má být rozhodnuto o TDV.

Byla tázána, proč nebyla při třech výše uvedených kontrolách v bytě na adrese, kde má trest TDV vykonávat. K tomuto uvádí, že dne 06. 03. 2012 byla na návštěvě

u své tety ve stejném domě, kde bydlí. Dne 10. 03. 2012 byla v obchodním domě na nákupech. Dne 18. 03. 2012 byla doma a spala ve vedlejším pokoji. V tento den byl přítomen v bytě její strýc, který je dle vyjádření Radky „na hlavu“, proto ji nevzbudil a pracovníkům PMS ČR tvrdil, že není doma. Dále byla tázána na těhotenství, které uvedla při poslední schůzce. K tomuto uvádí, že těhotná není. Ve věci užívání drog údajně navázala kontakt s K-Centrem a dnes má s pracovníky K-Centra schůzku. Odsouzená byla dále upozorněna, že v rámci kontrol TDV musí v soudem stanoveném čase pobývat pouze a jen ve svém bytě, není možné, aby byla u tety či na nákupech. Byla znovu poučena o podmínkách TDV. Dále byla vyzvána, aby se dostavila na veřejné zasedání soudu. Zavázala se, že se na předemtné veřejné zasedání včas a řádně dostaví a bude soudu k dispozici. Probační pracovník podává soudu zprávu k veřejnému zasedání o průběhu trestu, který 7x odsouzená Radka porušila. Zároveň probační pracovník zdvořile žádá, aby byl seznámen s výsledkem veřejného zasedání. Výkon trestu TDV skončil dne 01. 04. 2012.

Usnesením soudu z května roku 2012 byl Radce uložen náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce, který byl pravomocně uložen pro případ zmaření TDV, který vykoná ve věznici s dozorem.

Shrnutí

Radka byla v posledních třech letech dvakrát soudně trestána, a to přesto, že je jí teprve 23 let. Nejdříve byla v říjnu roku 2010 odsouzena k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce pěti měsíců se zkušební dobou v trvání dvaceti měsíců. Dalším rozsudkem soudu, který nabyl právní moci v srpnu roku 2011, byla odsouzena za trestný čin krádeže a neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku k trestu OPP s výměrou 300 hodin. Trest OPP měla vykonávat od srpna roku 2011, tedy zároveň v době, kdy vykonávala dvouměsíční trest TDV. Jednání, za něž byla Radka odsouzena k TDV, bylo společensky škodlivé, jelikož směřovalo proti zájmu společnosti o ochranu majetku, na jehož úkor se Radka podvodně obohacovala.

Trest domácího vězení v délce dvou měsíců byl Radce nařízen rozhodnutím soudu bez předjednání a spolupráce se střediskem PMS ČR. Dle mého názoru takovéto

rozhodnutí soudu o uložení TDV nebylo vhodné. Soud měl před uložení TDV pověřit středisko PMS ČR zhodnocením případu a středisko PMS ČR by důkladně zmapovalo oblasti, které mohou zásadním způsobem ovlivnit vykonatelnost tohoto trestu, především motivovanost Radky tento trest vůbec vykonat. Zajisté by se zavčas odhalila drogová závislost, která je překážkou uložení takového trestu. V tomto případě se tedy domnívám, že by probační pracovník tento druh trest pro Radku vůbec nedoporučil.

Po uložení TDV se středisku PMS ČR s odsouzenou nepodařilo projednat podklady pro nařízení TDV z důvodu nespolupráce ze strany odsouzené, proto byl výkon TDV nařízen soudem bez projednání. Mohlo se tak předejít zbytečnému uložení takového trestu, jelikož se v tomto případě vůbec o výkonu takového trestu nedá mluvit. Radka opakovaně porušila podmínky uloženého TDV, své absence nevysvětlila, a to i přesto, že byla k vysvětlení opakovaně vyzývána, s PMS ČR nespolupracovala. Důvody nedodržování odsouzené uloženého TDV vidím v její drogové závislosti. Ke zneužívání drog (heroinu) se sama doznala. Tuto problematiku s ní pracovník PMS ČR řešil, motivoval jí k léčbě a k důsledné abstinenci. V práci probačního pracovníka musím vyzdvihnout snahu při řešení problematiky drogové závislosti Radky. Nicméně i probační pracovník po konzultaci s asistentem prevence kriminality romského střediska Drom dochází k závěru, že odsouzená Radka natolik podlehla drogové závislosti, že naděje na vedení řádného života z její strany je minimální.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti konstatuji, že Radka opakovaně a neomluveně porušila podmínky TDV a trest u ní byl zcela formální a neúčelný. V tomto případě považuji rozhodnutí soudu o nařízení náhradního trestu odnětí svobody jako neoptimálnější řešení.

Je tedy ještě otázkou, jak bude soud rozhodovat ve věci podmíněného odsouzení, jelikož se v této době dopustila další trestné činnosti. Domnívám se, že ve vězení nebude Radka po odpykání náhradního TDV naposledy.

Pro zřehlednění vyhodnocení trestu domácího vězení v praxi uvádím tabulky, které jsou umístěny v příloze této práce.

3.1 Amnestie

Prezident republiky vyhlásil dne 01. 01. 2013 amnestii. S trestem domácího vězení souvisí článek IV. amnestie - Prominutí dalších trestů, kdy pod bodem 2) se podle této amnestie promijí nevykonané tresty obecně prospěšných prací nebo jejich zbytky a nevykonané tresty domácího vězení nebo jejich zbytky, pokud byly tyto tresty pravomocně uloženy před 01. 01. 2013. Podle bodu 3) tohoto článku se na osoby, kterým se promijí trest podle výše uvedeného druhého odstavce, hledí, jako by odsouzeny nebyly.¹⁰¹

Tato pravomoc je prezidentu republiky svěřena v Ústavním zákoně č. 1/1993 Sb. (Ústava), ve znění pozdějších změn a doplnění, v článku 63 odst. 1, písm. j).

V rámci jihomoravského kraje se amnestie dotkla podle statistik Probační a mediační služby ČR šedesáti osob, kterým byl uložen trest domácího vězení.

Pro zpřehlednění předpokládaných amnestovaných případů v Jihomoravském soudním kraji uvádím následující tabulku:

Tab. 1. Souhrnná statistika počtu případů v Jihomoravském soudním kraji související s prezidentskou amnestií – stav ke dni 31.12.2012¹⁰²

Středisko s počtem pracovníků	Aktivních spisů celkem	TDV₁₀₃	Součet klientů podléhajících amnestií¹⁰⁴	Úbytek aktivních spisů	Zůstatek aktivních spisů	Předpokládaný počet spisů na 1 pracovníka po amnestii
Brno (13)	1940	5	1039	54%	901	69
Blansko (3)	228	0	72	32%	156	52
Břeclav (4)	399	2	129	32%	270	68
Hodonín (4)	554	5	262	47%	292	73
Jihlava (4)	469	5	242	52%	227	57
Kroměříž (4)	500	6	177	35%	323	81
Prostějov (4)	510	7	193	38%	317	79

¹⁰¹ Amnesite a milosti [online]. Praha : Pražský hrad, © 2013 [cit. 14.01.2013]. Dostupné na [www <http://www.hrad.cz>](http://www.hrad.cz)

¹⁰² KRPATA, P., *Souhrnná statistika počtu případů v Jihomoravském soudním kraji související s prezidentskou amnestií*

¹⁰³ stav k 31.12.2012

¹⁰⁴ Součet předpokládaného počtu klientů splňujících podmínky amnestie (Podmíněné odsouzení s dohledem, Obecně prospěšné práce, Trest domácího vězení)

Třebíč (4)	306	9	141	46%	165	41
Uherské Hradiště (4)	600	6	194	32%	406	102
Vyškov (3)	207	7	94	45%	113	38
Zlín (4)	409	0	96	23%	313	78
Znojmo (5)	463	5	185	40%	278	56
Žďár n. Sázavou (4)	292	3	117	40%	175	44
Celkem JMK	6877	60	2941	43%	3936	66

3.2 Statistika evidovaných případů trestu domácího vězení

V rámci jihomoravského soudního kraje, který zahrnuje 13 středisek,¹⁰⁵ bylo v roce 2012 uloženo 88 trestů domácího vězení. Celkově pak těchto trestů bylo od roku 2010 soudy uloženo 153 (k datu 31. 12. 2012 bylo 140 trestů nařízeno, 60 bylo aktuálně „ve výkonu“, dalších 11 trestů bylo uloženo podmíněně propuštěným s povinností zdržovat se ve stanoveném místě a čase ve svém obydlí). V rámci předběžného šetření bylo od ledna roku 2010 zpracováno 287 zpráv před uložením tohoto trestu.¹⁰⁶

Ze statistiky agendy Probační a mediační služby ČR, střediska Brno vyplývá, že od roku 2010 bylo celkově soudy uloženo 18 trestů domácího vězení, z toho v roce 2012 bylo těchto trestů uloženo 9. Další 3 tresty byly uloženy tzv. „kvazi trest domácího vězení“, tedy podmíněně propuštění s povinností zdržovat se ve stanoveném časovém období ve svém obydlí nebo jeho části. Od ledna 2012 probační pracovníci Probační a mediační služby ČR, střediska Brno zpracovali celkem 20 zpráv v rámci předběžného šetření před uložením trestu domácího vězení.¹⁰⁷

3.3 Shrnutí z praxe k trestu domácího vězení

Jednou z obligatorních podmínek při uložení trestu domácího vězení je písemný slib pachatele, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost. Takový písemný slib není však ničím vymahatelný a nijak nezesiluje povinnost pachatele řádně trest vykonávat. Iniciativa v poskytnutí písemného slibu by měla vycházet ze strany obviněného, nicméně pokud by tato iniciativa vycházela ze strany soudu, ten by touto žádostí o písemný slib dal jasně najevo, jaký trest hodlá pachateli uložit, neboť by jinak zřejmě o písemný slib obviněného neusiloval. V praxi však může nastat zajímavá situace v případě, kdy obviněný trestnou činnost popírá a přitom je mu soudem předložen k podpisu písemný slib, ze kterého je

---

¹⁰⁵ Brno, Blansko, Břeclav, Hodonín, Jihlava, Kroměříž, Prostějov, Třebíč, Uherské Hradiště, Vyškov, Zlín, Znojmo a středisko Žďár nad Sázavou)

¹⁰⁶ KRPA TA, P., *Agendy Probační a mediační služby jihomoravského soudního kraje, stručný přehled o počtech případů a dalších činnostech v roce 2012.*

¹⁰⁷ KLUSÁK V., *Agendy probační a mediační služby střediska PMS ČR Brno, stručný přehled o počtech případů a dalších činnostech v roce 2012.*

mu jasné k čemu a že vůbec bude odsouzen, tudíž další jeho obhajoba je v podstatě zbytečná. Ovšem bez splnění této podmínky by takový trest uložen být nemohl, tudíž by se v případě odsouzení musel pachatel dočkat jiného trestu, a to například i v podobě nepodmíněného. Taková situace není ani obdobná u trestu obecně prospěšných prací, u kterého podle § 64 trestního zákoníku soud pouze přihlíží ke stanovisku pachatele vykonat trest obecně prospěšných prací, což je však odvislé pouze od ústavně zaručeného závazku zákazu nucených prací a zkoumání možností dotyčného vůbec takový trest v dohledné době vykonávat. Stanovisko k možnému uložení trestu obecně prospěšných prací může být pachatelem dáno kdykoliv v průběhu trestního řízení, jakýmkoliv neformálním způsobem. Obviněný vůbec nemusí předpokládat, že musí být nutně odsouzen a i po tomto stanovisku se může aktivně hájit s předpokladem toho, že bude obžaloby či návrhu na potrestání zproštěn.

V případě mladistvých odsouzených bude nutno velmi důkladně zvažovat vhodnost uložení tohoto trestního opatření a také bude nutné zkoumat, zda uložení trestu domácího vězení bude efektivní k naplnění účelu trestu. Velkou roli při uložení tohoto druhu trestního opatření u mladistvých bude hrát rodinné zázemí, jelikož u trestu domácího vězení může docházet ke zvýšenému napětí a konfliktním vztahům mezi ním a rodiči. Domnívám se, že výměra trestu domácího vězení by neměla u dospělých pachatelů, natož u mladistvých pachatelů, překročit jeden rok. Délka až dvou let je nepřiměřená a tento trest by mohl mít opačný efekt, než jaký zákonodárce předpokládal. I ze zahraničních zkušeností vyplývá, že odsouzení pachatelé setrvávají v trestu domácího vězení řádově několik měsíců.

Považuji za vhodné zmínit i další úvahy související s tímto trestem a jeho komplikovaností: podle ustanovení § 65 odst. 2 trestního zákoníku je možno přeměnit trest obecně prospěšných prací na nepodmíněný trest, pokud pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu nevede řádný život, což je jen logickým důsledkem toho, že si dotyčný neváží alternativního trestu a v trestné činnosti pokračuje. Takovouto podmínku však ustanovení týkající se trestu domácího vězení nezná, pouze ve smyslu § 60 odst. 5 trestního zákoníku může soud pachateli na dobu výkonu trestu uložit mimo jiné povinnost, aby vedl řádný život. Situace u pachatelů, kteří se trestné činnosti dopouštějí v době, kdy trest domácího vězení nemusejí vykonávat a například přes

den kradou a večer pak dodržují uložený trest domácího vězení, se jeví jako absurdní. Smysl tohoto trestu tak opět bere za své. Nutnost jim ukládat povinnost vedení řádného života se jeví nadbytečná, neboť to má vycházet ze zákonných podmínek.

Podíváme-li se na důsledky porušení povinnosti odsouzeného, kdy má uložený trest dodržovat, domnívám se, že v případě, kdy bude odsouzenému do konce výkonu trestu zbývat jen pár dní, nebude již tolik motivován k dodržení výkonu trestu domácího vězení, jelikož mu už nebude hrozit přeměna celého náhradního trestu, tak jak tomu bylo v dřívějších soudních rozhodnutích uložených do 01. 12. 2011.¹⁰⁸

Další problematika nastala již zmíněnou novelou trestního zákoníku,¹⁰⁹ kdy problém spočívá v ustanovení § 61 trestního zákoníku, podle kterého lze přeměnit i zbytek trestu domácího vězení v trest odnětí svobody, přičemž se nabízí několik možných výkladů soudních rozhodnutí, které se odvíjejí od toho, v jakém časovém horizontu soud nařídí veřejné zasedání o přeměně trestu:

- a) soud přemění zbytek trestu od data prvního zaviněného nahlášení porušení podmínek výkonu trestu,¹¹⁰
- b) soud přemění zbytek trestu od data konání veřejného zasedání,
- c) soud přemění trest domácího vězení pouze za dny, kdy došlo prokazatelně k porušení podmínek trestu.

U těchto možných soudních rozhodnutí se přikláním k první variantě, neboť považuji za neslučitelné s účelem trestu přeměnit trest jen za dny, kdy prokazatelně došlo k porušení trestu domácího vězení. Rovněž nepovažuji jako vhodnou druhou variantu, tedy přeměňovat pouze zbytek trestu domácího vězení od data konání veřejného zasedání, neboť to by znevýhodňovalo odsouzené, u kterých by soud nařídil veřejné zasedání dříve a v případě, že by důvod k přeměně trestu odsouzený zavedl až ke konci trestu, už by nebyl

---

¹⁰⁸ novela trestního zákoníku zákona č. 40/2009 Sb. vydána pod č. 330/2011 Sb.

¹⁰⁹ viz výše

¹¹⁰ Soudce může nařídít ve věci veřejné zasedání, kde vyzve odsouzeného k obnovení spolupráce a upozorní ho na možná rizika neplnění povinností a podmínek trestu, tzn. že o přeměně trestu na nepodmíněný trest rozhodnout vůbec nemusí, když k přeměně neshledá důvody. Soud tedy může trvat na dalším výkonu trestu a kontrolách probačními pracovníky.

motivován k tomu, aby podmínky zbytku trestu plnil při vědomí toho, že veřejné zasedání do jeho konce nařízeno nebude. Tudíž jak jsem již uvedla, jako nejschůdnější se jeví varianta první, kdy je trest přeměněn od okamžiku zjištění porušení výkonu trestu domácího vězení, příp. od data, kdy je podán probačním úředníkem návrh na přeměnu zbytku domácího vězení, neboť toto je přezkoumatelné a prokazatelné. Zákodárce tak zjevně při novele trestního zákoníku v tomto usnesení nedomyslel různé možnosti výkladu ani praktickou stránku věci. Probační pracovník nemůže sám rozhodnout, odkdy přestane vykonávat dohled nad trestem. Tudíž podá podnět soudu, avšak nadále musí odsouzeného sledovat, a to v podstatě zbytečně, pokud soud shledá důvody oznámeného porušení za závažné a přemění zbytek trestu už od prvního zjištění. Přitom je ale také možné, že tyto důvody soudem shledány nebudou a soud bude na dalším výkonu trestu trvat.

V současné době není sjednocená rozhodovací praxe soudu nižší instance. Nejvyšší soud ČR se doposud k této problematice ve svých rozhodnutích nezabýval.

Problém s ukládáním trestu domácího vězení spočívá také v neexistenci konkrétních bydlišť („věznic“) pachatelů, neboť ti pachatelé, u nichž by takový trest vzhledem k okolnostem činu byl vhodný, nemají stálé bydliště, kde by mohli trest vykonávat a kde by na ně bylo dohlíženo.

Shora uvedené skutečnosti jsou zhodnoceny pouze v důsledku úvah nad smyslem a účelem výkonu trestu domácího vězení, který je nutné považovat za velmi vhodné opatření, které může nahradit zejména přemíru krátkých nepodmíněných trestů odnětí svobody a jeho nedostatečné ukládání je zdůvodňováno často nedůvěrou soudů k neexistenci dostatečného jištění odsouzených v podobě elektronických náramků. Pokud se kromě výše uvedeného přidají i obtížné výklady soustavně novelizovaných ustanovení týkajících se trestu domácího vězení, nelze se divit malému množství uložení takových trestů v porovnání s ostatními.

Od zavedení kontrol trestu domácího vězení posílila personálně také Probační a mediační služba ČR o 90 pracovníků, v rámci celé republiky je však tento počet zanedbatelný. Personální posílení se však netýkalo Probační a mediační služby ČR, střediska Brno.

Hlavní pozitiva tohoto trestu spojují v tom, že je umožněno pachateli být i nadále „na svobodě“, ale vyžaduje se od něj aktivita a závazek podrobit se uloženým omezením v běžném životě. Tento trest rovněž přináší šanci napravit následky spáchaného trestného činu, odsouzený zůstává i nadále s rodinou a je mu umožněno vykonávat zaměstnání. Trest domácího vězení může poměrně efektivně a přitom šetrně ovlivňovat chování odsouzeného, čímž dává šanci vstřípit mu určité návyky a naučit ho pravidelnému dennímu režimu v jeho vlastním prostředí. Odsouzený je silně motivován, jelikož se může vyhnout nepříznivým dopadům, který s sebou přináší trest vykonávaný ve vězení.

U domácího vězení značně ustupuje punitivní charakter sankce a domácí vězení je chápáno spíše jako léčebná terapie, která může vést k nápravě odsouzeného. Úspěšnost zavedení takovéto koncepce ukáže až dlouhodobější praxe.

ZÁVĚR

Uložení trestu nespojeného s odnětím svobody je chápáno jako projev důvěry vůči pachateli, přičemž pokud vykonává alternativní trest, je možné usilovat o změnění postoje pachatele, o konfrontaci pachatele s jeho kriminálním chováním, čímž může dojít k posílení odpovědnosti za trestný čin, který spáchal. Důraz je kladen především na ochranu společnosti, zájmy poškozených a prevenci kriminality.

Trest domácího vězení představuje způsob omezení osobní svobody pachatele, za současného ponechání na svobodě, kdy je pachateli umožněno zůstat v domácím prostředí s jeho nejbližším sociálním okolím. Trest domácího vězení může poměrně efektivně a přitom šetrně ovlivňovat chování odsouzeného, čímž dává šanci vstřípit mu určité návyky a naučit ho pravidelnému dennímu režimu v jeho vlastním prostředí. Doba trvání trestu domácího vězení musí být úměrná spáchanému trestnému činu i trestu odnětí svobody, který by byl jinak uložen. Pachatel, který byl odsouzen k výkonu trestu domácího vězení, zároveň musí splňovat reálné předpoklady, aby vyhověl podmínkám uloženého trestu. Probační a mediační služba ČR svou činností usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení následků spojených s trestnou činností, současně organizuje a zajišťuje výkon trestu domácího vězení. Z tohoto důvodu se domnívám, že by Probační a mediační služba ČR měla být častěji pověřována v přípravných řízeních k vyhodnocení vhodnosti uložení takového trestu, tedy ještě před tím, než bude pachateli trest domácího vězení soudem uložen, tím by se dalo předejít nevhodnému uložení trestu a jeho následnému maření.

Podnětem pro zavedení trestu domácího vězení (s elektronickým sledováním) jsou jednak závažné obavy týkající se nákladů na provoz systému trestní justice, současně je nutností představovat ekonomickou zodpovědnost, na druhou stranu je v trestní politice kladen důraz na přísnou kontrolu a důsledný dohled nad výkonem trestu. Zásadní úlohu pro zavedení trestu domácího vězení do české právní legislativy sehrála snaha o řešení tíživé situace ve vězeňství. Přeplněnost věznic v České republice je reálný a velmi závažný problém. Jednou z příčin je vysoký počet recidivujících pachatelů, jenž je mimo jiné dán nedostatkem účinných preventivních postupů, které by omezily a snížily rizika opakování trestné činnosti. Řešení tohoto problému se nabízí v podobě zavedení trestu domácího vězení v kombinaci s elektronickým monitorováním odsouzených.

Cílem trestu domácího vězení v kombinaci s elektronickým monitoringem je minimalizovat přeplněnost věznic, posílit ochranu společnosti před opakováním trestné činnosti a do budoucna výrazně snížit náklady na trestní politiku v oblasti vězeňství.

Od zavedení tohoto trestu do právní legislativy uplynuly více než tři roky. Bohužel očekávání ze zavedení tohoto trestu se dosud nepodařilo zcela naplnit. Statistiky sice vykazují, že počáteční nedůvěru orgánů činných v trestním řízení vystřídalo ukládání tohoto trestu, ale v porovnání s jinými druhy trestů je těchto trestů stále ukládáno poměrně málo. Prozatím převládá rezervovanost soudu k ukládání tohoto trestu, neboť u mnoha soudců existují obavy, že pouhou namátkovou kontrolou, nad kterou dohlíží od počátku pouze Probační a mediační služba ČR, by účel trestu pro odsouzené nebyl dostatečně naplněn. Domnívám, že elektronický monitoring pohybu odsouzených k trestu domácího vězení měl být zaveden již od počátku jeho účinnosti. I přes značné úsilí probačních pracovníků považují kontrolu prováděnou pouze namátkovými kontrolami za nedostatečnou, bez elektronické kontroly může docházet ke zneužití tohoto trestu, neboť omezené možnosti kontroly tohoto trestu zapříčiňují nedostatečnou represivní funkci, kterou má tento trest představovat. První výběrové řízení z roku 2010 na elektronický monitoring odsouzených k trestu domácího vězení bylo zrušeno, na výsledky nového výběrového řízení si teprve budeme muset počkat. Pokud se kromě výše uvedeného přidají i obtížné výklady soustavně novelizovaných ustanovení týkajících se trestu domácího vězení, nelze se divit malému množství uložení takových trestů v porovnání s ostatními.

Trest domácího vězení má státu ušetřit enormní prostředky vynakládané za pobyt odsouzených ve věznicích, a tak je jisté na místě, aby byl elektronický kontrolní systém spuštěn do provozu co nejdříve. Současně by se usnadnila práce probačním úředníkům, účel trestu by byl naplněn a soudy by byl daleko více využíván. Po zavedení elektronického kontrolního systému nelze ovšem vyloučit opačný extrém – tj. nadužívání. Zároveň by soudy měly být obeznámeny s nebezpečím v podobě net-widening efektu.

Nastavení tohoto trestu ukazuje, že se vývojové reformy justičního systému vydaly správným směrem. Tento alternativní trest má mít na pachatele především pozitivní dopad, a to v podobě odbourání možných recidiv. Trest domácího vězení má v systému alternativních trestů bezpochyby své místo, odsouzený je silně motivován, jelikož se může vyhnout nepříznivým dopadům, který s sebou přináší trest vykonávaný ve vězení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Právní předpisy

zákon č. 1/1993 Sb, (Ústava ČR)

zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod

zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 301/2005 Z.z., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ze dne 11.12.2009, č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení

Sněmovní tisk 297/0, část č. ½ VI. N. z. trestní zákoník

Monografie

DERKS, J. et al. *Probace v Evropě*. 1. vyd. Přeložil I.T.C. Jan Žížka. Praha : Kufř, 2002. 162 s. ISBN 80-7338-007-2.

DOUBRAVOVÁ D., OUŘEDNÍČKOVÁ L., ŠTERN P. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha: Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici – Institut pro probaci a mediaci, 2001. ISBN 80-902998-0-6.

DOUBRAVOVÁ, D., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., ŠTERN, P. *Probace a mediace : Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2.

FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo hmotné - obecná část : stav k 01.01.2010*. 2. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2009, 154 s., ISBN 978-80-7418-039-2.

FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo procesní*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2008, 249 s., ISBN 978-80-87071-72-4..

HUČÍK, J. HUČÍKOVÁ, A. *Kazuistika v speciálnej pedagogike*. 1. vyd. Ružomberok : Katolícka univerzita v Ružomberoku, Pedagogická fakulta, Katedra speciálnej pedagogiky, 2008. 117 s. ISBN 978-80-8084-365-6.

CHMELÍK, J. a kol. *Trestní právo hmotné : obecná část*. 1. vyd. Praha : Linde Praha, 2009. 292 s. ISBN 978-80-7201-785-0.

INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Slovenský trestní řád*. Překlad Artlingua. Praha: Kufř, 2006. 283 s. ISBN 80-7338-056-0.

INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. *Slovenský trestní zákon*. 1. vyd. Překlad Artlingua. Praha: Kufř, 2006. 201 s., ISBN 80-7338-055-2.

JELÍNEK, J. a kol: *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, 912 s. ISBN 978-80-87212-49-3.

KOPOLDOVÁ, B., LUPTÁKOVÁ, M., ŠTĚCHOVÁ, M. *Bezdomovectví a bezdomovci z pohledu kriminologie*. 1. vyd. Praha : KUFŘ, 2008, 111 s., ISBN 978-80-7338-069-4.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, 636 s., ISBN 978-80-7400-429-2.

MATOULEK, J., SEJKOROVÁ, H. *Právní rádce odsouzeného*. 1. vyd. Praha: Leges, 2011, 224 s. ISBN 978-80-87212-89-9.

SOTOLÁŘ A., PÚRY F., ŠÁMAL P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vyd., Praha : C . H. Beck, 2000, 468 s., ISBN 80-7179-350-7.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I : § 1 až 139 Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1287 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

ŠÁMAL, P., VOKOUN, R., NOVOTNÝ, O. a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. díl : trestní odpovědnost právnických osob. Změny v trestních zákonech po 01.01.2010. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 144 s. ISBN 978-80-7357-960-9.

ŠÁMAL, P. a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže : Komentář*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2011, 968 s. ISBN 978-80-7400-350-9.

VANTUCH P., *Trestní právo*. 2. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2010. 421 s.

ZEMAN, Petr a kol. *Opatření nahrazující vazbu v trestním řízení*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 152 s. ISBN 978-80-7338-100-4.

ŽATECKÁ, E., *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. 1. vyd. Ostrava : KEY Publishing s.r.o., 2007, 136 s. ISBN 978-80-87071-55-7.

Časopisecké články

FOLTÝNOVÁ, L., FOLTÝN, L. *Trest domácího vězení z pohledu Probační a mediační služby*. Státní zastupitelství, 2011, č. 6, s.20-24. ISSN 1214-3758.

HOŘÁK, J. Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených. *Trestní právo*, 2005, č. 12, s.7-12. ISSN 1211-2860.

KREJČÍŘÍKOVÁ, K. *Nový trest (trestní opatření) domácího vězení*. Státní zastupitelství. 2009, č. 10, s. 13-20. ISSN 1214-3758.

KYSELA, K., VOLEVECKÝ, P. *Trest domácího vězení*. *Trestní právo*. 2011. č. 7-8, s. 4-13. ISSN 1211-2860.

Další prameny

Agendy Probační a mediační služby jihomoravského soudního kraje, stručný přehled o počtech případů a dalších činnostech v roce 2012

Informační leták Probační a mediační služby ČR: Trest domácího vězení – Průvodce pro pachatele.

Informační leták Probační a mediační služby ČR – Parole : Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem

Informační leták Probační a mediační služby ČR - Obecně prospěšné práce

Informační leták Probační a mediační služby ČR : Průvodce oběti trestného činu.

Informační leták Probační a mediační služby ČR : Probační dohled.

Metodický standard Probační a mediační služby ČR v oblasti trestu domácího vězení

Metodický postup střediska Probační a mediační služby ČR v rámci přípravného řízení a řízení před soudem: PMS ČR

KRPATA, P., Agendy Probační a mediační služby jihomoravského soudního kraje, stručný přehled o počtech případů a dalších činnostech v roce 2012.

KRPATA, P., *Souhrnná statistika počtu případů v Jihomoravském soudním kraji související s prezidentskou amnestií*
Poučení k trestu domácího vězení: Probační a mediační služba ČR

VAŠÍČKOVÁ, I. *Pachatel a oběť ve vztazích Probační a mediační služby, východiska a praktické vztahy.*

Elektronické prameny

Amnesie a milosti [online]. Praha : Pražský hrad, © 2013 [cit. 14.01.2013]. Dostupné na [www <http://www.hrad.cz>](http://www.hrad.cz)

Informace pro poškozené/oběti trestných činů v případech amnestovaných alternativních trestů [online]. Praha : pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 26.03.2013]. Dostupné na [www <http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz)

Informační seminář k připravované nadlimitní veřejné zakázce vedené pod názvem „Dodávka a zajištění provozu zařízení sloužícího k elektronickému monitorování odsouzených k trestu domácího vězení [online]. Praha : pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 24.03.2013]. Dostupné na [www<http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz)

Ministerstvo spravedlnosti musí být výkladní skříní transparentnosti [online]. Praha : Vláda ČR © 2009 -2013 [cit. 24.03.2013]. Dostupné na [www<http://www.vlada.cz>](http://www.vlada.cz)

Metodický postup střediska PMS v rámci zajištění výkonu dohledu [online]. Praha : pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 22.03.2013]. Dostupné na [www<http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz)

Probace [online]. Praha : pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 27.03.2013]. Dostupné na [www<http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz)

Rezort spravedlivosti hledá peníze na elektronický monitoring [online]. Bratislava : TASR © 2013 [cit. 19.03.2013]. Dostupné na [www<http://www.teraz.sk>](http://www.teraz.sk)

Sněmovní tisk 297/0, část č. ½ VI. N. z. trestní zákoník – související – EU [online]. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna [cit. 25.03.2013]. Dostupné na [www<http://www.psp.cz>](http://www.psp.cz)

Statut Probační a mediační služby [online]. Praha : pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 23.03.2013]. Dostupné na [www <http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz)

Vláda ČR schválila projekt ministerstva spravedlnosti – trest domácího vězení [online]. epravo.cz, a.s. © 1999 -2013 [cit. 24.03.2013]. Dostupné na [www<http://www.epravo.cz>](http://www.epravo.cz)

Věcný záměr veřejné zakázky na elektronický monitoring [online]. Praha : pmscr.cz, © 2002 - 2013 [cit. 19.03.2013]. Dostupné na [www <http://www.pmscr.cz>](http://www.pmscr.cz)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

TDV – trest domácího vězení

PSM ČR – Probační a mediační služba České republiky

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

VTOS/TOS – výkon trestu odnětí svobody

OPP – obecně prospěšné práce

CEV – centrální evidence vězňů

RT – rejstřík trestů

PP – podmíněné propuštění

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Souhrnná statistika počtu případů v Jihomoravském soudním kraji související s prezidentskou amnestií – stav ke dni 31.12.2012.....	81
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

P I   Vyhodnocení kazuistik trestu domácího vězení

PŘÍLOHA P I: VYHODNOCENÍ KAZUISTIK TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ

Kazuistika	č. 1 pan Václav	č. 2 pan Adam	č. 3 pan Pavel
věk	35	49	26
počet předchozích odsouzení	5	5	4
dřívější uložený trest odnětí svobody	ano	ano	ano
spáchaný TČ pro který byl uložen TDV	krádež	krádež, neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku	krádež
udělen souhlas obžalovaného k uložení TDV	ano	ano	ano
délka TDV v měsících	6	8	14
délka náhradního trestu TDV v měsících	3	8	12
předjednáno uložení trestu se střediskem PMS	ne	ne	ne
spolupráce s PMS	problematická	velmi dobrá	velmi dobrá
zaměstnání v době výkonu TDV	nezaměstnaný	z počátku bez zaměstnání, později práce v autoservise	zaměstnan v recyklační firmě
bytová situace	neuveďeno	dobrá	špatná
rodinné zázemí	nezjištěno	dobré	více než půl roku bydlel bez rodiny
motivace	žádná	ano	ano
možné překážky bránící výkonu trestu / omezení	drogová závislost	žádné / narození dítěte	bydlení na ubytovně zaměstnavatele, stěhování rodiny
Další odsouzení během uloženého TDV	ano	ano	soudem rozhodováno o porušení podmínek podmíněného propuštění
jiná zjištění		záruka zaměstnavatele / přerušování TDV	záruka zaměstnavatele / změna místa výkonu TDV
placení náhrady škody za TČ pro který byl odsouzen k TDV	ne	ano	ano
placení náhrady škody za jiné TČ	/	ano	/
kontrola výkonu TDV pracovníky PMS	ano	ano	ano
porušení podmínek TDV	opakované	ne	ne
vhodné uložení TDV soudem	ne	ano	ano
Současný stav - ukončení TDV	přeměna na trest odnětí svobody nepodmíněné	vykonal TDV řádně	vykonal TDV řádně

Kazuistika	č. 4 pan Jan	č. 5 paní Radka
věk	40	23
počet předchozích odsouzení	3	2
dřívější uložený trest odnětí svobody	ano	ne
spáchaný TČ pro který byl uložen TDV	maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	přečin podvodu
udělen souhlas obžalovaného k uložení TDV	ano	ano
délka TDV v měsících	6	2
délka náhradního trestu TDV v měsících	/	1
předjednáno uložení trestu se střediskem PMS	ne	ne
spolupráce s PMS	velmi dobrá	problematická
zaměstnání v době výkonu TDV	nezaměstnaný	bez zaměstnání
bytová situace	dobrá	bydlení u babičky
rodinné zázemí	bydlení s družkou a jejím dítětem, očekávané narození dítěte	problematické, neshody s příbuznými v místě bydliště
motivace	ano	žádná
možné překážky bránící výkonu trestu / omezení	/	drogová závislost, neshody s příbuznými v místě bydliště, prostituce
Další odsouzení během uloženého TDV	ne	výkon OPP
jiná zjištění		
placení náhrady škody za TČ pro který byl odsouzen k TDV	ne	ano
placení náhrady škody za jiné TČ	nezjištěno	nezjištěno
kontrola výkonu TDV pracovníky PMS	ano	ano
porušení podmínek TDV	ne	opakované
vhodné uložení TDV soudem	ano	ne
Současný stav - ukončení TDV	vykonal TDV řádně	přeměna na trest odnětí svobody nepodmíněné